

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2013

Veronika Jiříčková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Veronika Jiříčková

**Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou
Jugoslávii a Ante Gotovina**

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Veronika Jiříčková**

Vedoucí práce: **PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2013

Bibliografický záznam

JIRÍČKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii a Ante Gotovina*. Praha, 2013. 65 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii a řeší otázku, jak jednotlivé chorvatské vlády v letech 1995 až 2005 s tímto mezinárodním tribunálem spolupracovaly, zejména ve věci vydávání obžalovaných Chorvatů k trestnímu stíhání. Zaměřuje se obzvláště na případ bývalého chorvatského generála Ante Gotoviny, který se stal nejvýše postaveným Chorvatem, který byl tímto tribunálem trestně stíhán. První kapitola je nástinem historického vývoje v Chorvatsku v letech 1990 až 1995 s důrazem na ozbrojený konflikt, který na území Chorvatska probíhal v letech 1991 až 1995 a během nějž byly spáchány zločiny, které se staly předmětem vyšetřování Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Další kapitola analyzuje tento tribunál coby mezinárodní soudní instituci. Na ni navazuje kapitola, ve které je srovnán postoj tří chorvatských vlád ke spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii a nastíněny faktory, které měly na chorvatské vlády v tomto směru vliv. Poslední kapitola je právní analýzou soudního rozhodnutí v případě Ante Gotoviny, který byl v roce 2012 odvolacím senátem Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii zproštěn viny.

Abstract

The bachelor thesis focuses on the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and deals with the issue of Croatian governments' cooperation with the Tribunal in the period between 1995 and 2005. The cooperation consisted in the arrests of Croats who had been indicted by the Prosecutor of the Tribunal. It analyzes in particular the case of the former Croatian general Ante Gotovina who became the most senior Croat prosecuted by the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. The first chapter outlines the historical development in Croatia between 1990 and 1995. Special attention is given to the armed conflict which was taking place in Croatia in the years 1991 to 1995. During the armed conflict, the crimes which would later be investigated by the Tribunal were committed. The next chapter analyzes the International Tribunal for the Former Yugoslavia as an international judicial institution. It is followed by a chapter in which the approaches of three Croatian governments vis-a-vis the Tribunal are compared. The factors which shaped their decisions are analyzed here. The last chapter is a legal analysis of the judgment rendered in the case of Ante Gotovina who was acquitted by an Appeals Chamber of the Tribunal in 2012.

Klíčová slova

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, Ante Gotovina, společný zločinný podnik, Chorvatsko

Keywords

International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Ante Gotovina, Joint Criminal Enterprise, Croatia

Rozsah práce: 92 232 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. července 2013

Veronika Jiříčková

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Kateřině Králové, Ph.D. za cenné rady poskytované při psaní práce.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno: Veronika Jiříčková
E-mail: veronika.jirickova@tiscali.cz
Semestr: IV.
Akademický rok: 2011/2012
Název práce: Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii a případ Ante Gotoviny
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok): LS 2012/2013
Vedoucí bakalářského semináře: Doc. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.
Vedoucí práce (není povinné): PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.
Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek): Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii
Předpokládaný cíl (5 řádek): Cílem práce je na případě Chorvatska analyzovat problematiku spolupráce státu s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Hlavním úkolem je zjistit, jaký postoj k tribunálu zaujímali představitelé jednotlivých vlád od roku 1995 a jak jejich postoj ovlivňoval hlavní strategický cíl Chorvatska po roce 2000, kterým bylo členství v Evropské unii. Přitom se pokusím zodpovědět otázku, proč bylo jednou z podmínek přijetí Chorvatska do EU dopadení Ante Gotoviny a jeho vydání Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii.
Základní charakteristika tématu (10 řádek): Ozbrojený konflikt probíhající na Balkáně na počátku devadesátých let 20. století byl nejrozsáhlejším konfliktem odehrávajícím se v Evropě od konce druhé světové války. Odpovědí na zločiny, ke kterým během konfliktu došlo, bylo v roce 1993 rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN o založení Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Jeho úkolem je vyšetřovat v souladu s mezinárodním právem zločiny, ke kterým během konfliktu došlo, a trestně stíhat osoby podezřelé z jejich spáchání. Chorvatsko bylo jednou ze stran tohoto konfliktu a někteří členové chorvatské armády byli tribunálem obviněni z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, které měli během války spáchat. Spolupráce s tribunálem a vydávání obviněných Chorvatů ke stíhání představovaly pro Chorvaty nelehký úkol a byly podmínkou začlenění Chorvatska do Evropské unie a jiných mezinárodních organizací.
Předpokládaná struktura práce (10 řádek): V první části popíši události probíhající na území Chorvatska v letech 1991 až 1995, tedy Chorvatskou válku za nezávislost. Zasadím ji do kontextu konfliktu, který probíhal na Balkáně na počátku devadesátých let 20. století v souvislosti s rozpadem Jugoslávie. Ve druhé části se zaměřím na Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii. Budu se zabývat jeho vznikem, strukturou a jurisdikcí. Třetí část bude věnována vnitropolitickému vývoji v Chorvatsku od skončení války v roce 1995 do současnosti. Budu analyzovat postoj jednotlivých chorvatských vlád k Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii a problematiku spolupráce a vydávání podezřelých osob ke stíhání. Zmíním také roli vnějších aktérů, především USA a Evropské unie, kteří podmiňovali vstup Chorvatska do Evropské unie a NATO spoluprací

Chorvatska s tribunálem.

Ve čtvrté části se zaměřím na případ bývalého chorvatského generála Ante Gotoviny. Nejprve stručně představím, kdo Ante Gotovina je a jakou úlohu sehrál při Chorvatské válce za nezávislost. Následně uvedu, z čeho byl tribunálem obviněn a jak probíhal proces s ním u Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. V této části také zmíním, jak je Gotovina vnímán v chorvatské společnosti a jaké byly reakce chorvatské veřejnosti na jeho proces u Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Pavel Šturma, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva* (Praha: Karolinum, 2002).

Petr Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva* (Praha: C. H. Beck, 2009).

Fisher Sharon, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist* (New York: Palgrave Macmillan, 2006).

Victor A. Peskin, *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).

Victor Peskin a Mieczysław P. Boduszynski, „International Justice and Domestic Politics: Post-Tudjman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *Europe – Asia Studies* 55, č. 7 (2003).

Vjeran Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and Gotovina as a Political Symbol“, *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (prosinec 2010).

Dejan Jovic, „Croatia and the European Union: A Long Delayed journey“, *Journal of Southern Europe and the Balkans* 8, č. 1 (duben 2006).

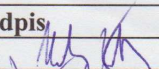
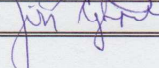
Charles Ingrao a Thomas A. Emmert, *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative* (Washington D.C.: United States Institute of Peace Press, 2009).

Milan Perencević a Jan Rychlík, *Dějiny Chorvatska* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007).

Misha Glenny, *Balkán 1804-1999 : nacionalismus, válka a velmoci* (Praha : BB art, 2003).

Podpis studenta a datum

8.6.2012 Bevoňka Jirčí

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře	10.6.2012	
Garant oboru	12.6.2012	

Obsah

ÚVOD.....	2
1 CHORVATSKO: 1991 AŽ 1995.....	5
1.1 VYHLÁŠENÍ NEZÁVISLOSTI CHORVATSKA.....	5
1.2 MEZINÁRODNÍ UZNÁNÍ NEZÁVISLOSTI CHORVATSKA	7
1.3 OBNOVENÍ ÚZEMNÍ INTEGRITY CHORVATSKA.....	9
2 MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ TRIBUNÁL PRO BÝVALOU JUGOSLÁVII	12
2.1 ZALOŽENÍ ICTY	12
2.2 ZÁVAŽNÁ PORUŠENÍ MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	13
2.3 JURISDIKCE ICTY	15
2.4 STRUKTURA ICTY	18
3 CHORVATSKO A ICTY	20
3.1 VÁLKA 1991 – 1995 OČIMA CHORVATŮ	20
3.2 FRANJO TUĐMAN: 1995 – 1999	21
3.3 IVICA RAČAN: 2000 - 2003.....	24
3.4 IVO SANADER: 2003 – 2005	27
4 SOUDNÍ PROCES S ANTE GOTOVINOU U ICTY.....	29
4.1 ANTE GOTOVINA.....	29
4.2 SPOLEČNÝ ZLOČINNÝ PODNIK	31
4.3 VERDIKT SOUDNÍHO SENÁTU ICTY	33
4.4 VERDIKT ODVOLACÍHO SENÁTU ICTY	39
4.6 REAKCE NA VERDIKT ODVOLACÍHO SENÁTU ICTY	43
ZÁVĚR	45
SUMMARY	48
POUŽITÁ LITERATURA.....	50

Úvod

Založení Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (*International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY*) v květnu 1993 bylo reakcí mezinárodního společenství na závažné zločiny páchané v rámci ozbrojeného konfliktu, který probíhal na území bývalé Jugoslávie od roku 1991. Vznik této mezinárodní soudní instituce představoval od skončení druhé světové války první případ, kdy došlo na mezinárodní úrovni k založení soudního orgánu, jehož činností je vyšetřování válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a genocidy a trestní stíhání pachatelů těchto zločinů. Přestože skutkové podstaty jmenovaných zločinů byly od čtyřicátých let 20. století v mezinárodním právu kodifikovány, odpovědnost za trestní postih jejich pachatelů zůstávala v kompetenci vnitrostátních soudů jednotlivých států, protože neexistoval mezinárodní soudní orgán, který by tyto pachatele trestně stíhal. Založení Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii Radou bezpečnosti OSN jakožto *ad hoc* orgánu Organizace spojených národů proto znamenalo průlom ve vývoji trestního stíhání jednotlivců na mezinárodní úrovni.

Tato bakalářská práce se tematicky zaměřuje na Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii a spolupráci Chorvatska s ním. Cílem bylo zjistit, jak jednotlivé chorvatské vlády v letech 1995 až 2005 s tímto tribunálem spolupracovaly při vydávání obžalovaných a které faktory ovlivňovaly jejich postoje. Časové rozmezí je ohraničeno rokem 1995, kdy bylo vydáno první obvinění vůči chorvatskému občanovi ze strany ICTY, a rokem 2005, kdy byl poslední obžalovaný Chorvat zadržen. Práce se dále zabývala soudním procesem s někdejší chorvatským generálem Ante Gotovinou, který byl oním posledním zadrženým Chorvatem. Fakt, že se tento bývalý chorvatský generál v letech 2001 až 2005 skrýval před zatčením, ovlivňoval ve zmíněném období zahraničněpolitické vztahy Chorvatska, a to zejména vzhledem k Evropské unii. Gotovina byl zároveň nejvýše postaveným a mediálně nejznámějším Chorvatem stíhaným Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.

Předkládaná práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola na základě sekundární literatury přibližuje historický vývoj na území Chorvatska v letech 1990 až 1995. Druhá kapitola analyzuje Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii coby mezinárodní soudní instituci. V této části práce je podrobně popsán vznik tohoto tribunálu, jeho jurisdikce a organizační struktura. Ve třetí kapitole srovnávám přístup

jednotlivých vlád k problematice spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Důraz je zde kladen zejména na problematiku vydávání chorvatských občanů k trestnímu stíhání Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Čtvrtá kapitola je právní analýzou soudního procesu s bývalým chorvatským generálem Ante Gotovinou, který byl rozsudkem odvolacího senátu ICTY v roce 2012 zproštěn viny. Tento verdikt byl z procedurálního hlediska značně problematický a dva z pěti soudců odvolacího senátu ICTY poukázali na nestandardní postup odvolacího řízení, který vedl k osvobozujícímu rozsudku.

Při psaní práce představovala určitý problém česká terminologie související s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, která není v českém akademickém prostředí plně ustálena. Neexistuje například oficiální překlad Statutu Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Terminologii jsem čerpala převážně z tvorby předního českého odborníka Pavla Šturmy, který se mezinárodnímu právu trestnímu a tématu mezinárodních tribunálů věnuje.¹ Vycházela jsem také ze Statutu Mezinárodního trestního soudu, jehož oficiální český překlad je součástí Sbírký mezinárodních smluv ČR.²

Využity byly primární zdroje, zejména Statut Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, rezoluce Rady bezpečnosti OSN a judikatura ICTY. Ze sekundárních zdrojů byly pro zpracování práce použity monografie, sborníky a články z odborných časopisů psané zejména v angličtině. Pro utvoření přehledu o chorvatské válce za nezávislost byla použita historiografická díla, zejména kniha Jana Rychlíka a Milana Perenceviće *Dějiny Chorvatska*³ a sborník *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, který editovali Charles Ingraio a Thomas A. Emmert.⁴ Při psaní druhé kapitoly jsem čerpala zejména z knihy Williama A. Schabase *The UN International Criminal Tribunals: The Former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*.⁵ William A. Schabas patří mezi přední světové odborníky na mezinárodní právo trestní, které přednáší na Middlesex University v Londýně. Ve zmiňované knize se zabývá mezinárodními trestními tribunály ve třech regionech, přičemž analyzuje rozdíly v jurisdikci a způsobu založení těchto mezinárodních

---

¹ Pavel Šturma, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*, (Praha: Karolinum, 2002).

² Jan Rychlík a Milan Perencević, *Dějiny Chorvatska* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007).

³ Charles Ingraio a Thomas A. Emmert, *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative* (West Lafayette: Purdue University Press, 2009).

⁴ Sbírký mezinárodních smluv č. 84/2009, Římský statut Mezinárodního trestního soudu.

soudních orgánů. Pro práci byly využity kapitoly věnované Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

Pro komparaci vztahu jednotlivých chorvatských vlád s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii byla stěžejní kniha Christophera K. Lamonta *International Criminal Justice and the Politics of Compliance*.⁶ Tato studie se zabývá otázkou dodržování právních povinností vyplývajících ze Statutu ICTY ze strany dotčených států. Lamont zkoumá přístup domácích politických elit k problematice spolupráce s ICTY, ale taktéž roli vnějších aktérů, kteří vztahy Chorvatska s ICTY ovlivňovaly. Dalším důležitým zdrojem byla publikace *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation* Victora Peskina.⁷ Ten se v knize zabývá tím, jaký vliv má na fungování Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii a Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu vnitrostátní politika zemí, jejichž občané jsou těmito tribunály vyšetřováni. Čtvrtá kapitola čerpá z judikatury Mezinárodního trestního tribunálu, jmenovitě rozhodnutí soudního senátu v případě *Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač*⁸ a verdiktu odvolacího senátu *Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač*.⁹ Zvláštní pozornost pak věnuje odlišným stanoviskům soudců Fausta Pocara a Carmela Agiuse, která jsou součástí rozsudku. Pro tuto část práce byl také využit článek Janine Natalye Clark *Courting Controversy: The ICTY's Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač*.¹⁰ Janine Natalya Clark se tématu Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii hojně věnuje a zabývá se především otázkou vlivu soudní činnosti tohoto tribunálu na usmíření jednotlivých stran konfliktu. Její článek tak zasazuje rozhodnutí odvolacího senátu ICTY v případě *Gotovina et al.* do širších souvislostí a kromě rozboru rozsudku odvolacího senátu se zabývá také reakcemi Srbů a Chorvatů na dané rozhodnutí.

---

⁵ William A. Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006).

⁶ Christopher K Lamont, *International Criminal Justice and the Politics of Compliance* (Farnham, Surrey: Ashgate Publishing Group, 2010).

⁷ Victor Peskin, *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009).

⁸ *Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač*, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, http://www.icty.org/x/cases/gotovina/tjug/en/110415_judgement_vol1.pdf (staženo 19. 12. 2012).

⁹ *Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač*, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, http://www.icty.org/x/cases/gotovina/acjug/en/121116_judgement.pdf (staženo 20. 12. 2012).

¹⁰ Janine Natalya Clark, „Courting Controversy: The ICTY's Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač“, *Journal of International Criminal Justice* 11 (2013).

1 Chorvatsko: 1991 až 1995

V letech 1991 až 1995 probíhal na území Chorvatska ozbrojený konflikt. Ten se vyvíjel ve dvou rovinách. Na jedné straně se jednalo o konflikt související se snahou republiky Chorvatsko vyvázat se z jugoslávské federace. Po vyhlášení nezávislosti Chorvatska v červnu 1991 tak musela vznikající chorvatská armáda (*Hrvatska vojska*, HV) bojovat s Jugoslávskou lidovou armádou (*Jugoslovenska Narodna Armija*, JNA), v té době již pod kontrolou Srbska. Na druhé straně se rozhořel konflikt v rámci samotného Chorvatska s početnou srbskou menšinou, která na území nového státu vytvořila stát vlastní. Jestliže v první fázi války v letech 1991 až 1992 bojovalo Chorvatsko o svou nezávislost, ve druhé fázi v letech 1993 až 1995 se snažilo získat kontrolu nad celým svým územím, což znamenalo připojení území pod kontrolou chorvatských Srbů.

1.1 Vyhlášení nezávislosti Chorvatska

Již v září 1990 předložily Chorvatsko a Slovinsko ostatním republikám Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFRJ) návrh na vytvoření konfederace, tedy volnějšiho svazku republik. Srbsko a Černá Hora se postavily proti tomuto návrhu a jugoslávský ústavní soud stanovil v souladu s ústavou z roku 1974, že k odtržení jedné z republik může dojít pouze v situaci, kdy takový krok schválí všechny ostatní republiky.¹¹ Protože se tento scénář jevil jako nepravděpodobný, začaly se Slovinsko a Chorvatsko připravovat na jednostranné vyhlášení nezávislosti.

Situace v obou zemích se přitom v některých ohledech značně lišila. Na rozdíl od národnostně homogenního Slovinska žilo v Chorvatsku 581 663 Srbů, kteří tvořili 12,2 % obyvatelstva republiky.¹² Srbové v Chorvatsku obývali především Krajinu, pohraniční území sousedící s Bosnou a Hercegovinou, a také oblast východní Slavonie při chorvatské hranici se Srbskem. Úsilí Chorvatů o dosažení nezávislosti vyvolalo

---

¹¹ Jan Rychlík a Milan Perencević, *Dějiny Chorvatska* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007), 371.

¹² Mile Bjelajac a Ozren Žunec, „The War in Croatia, 1991 – 1995“ in *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, eds. Charles Ingrao a Thomas A. Emmert (West Lafayette: Purdue University Press, 2009), 239.

v Chorvatsku konflikt s tamními Srby, kteří se obávali o své postavení v budoucím chorvatském státě.

V Chorvatsku se v prvních svobodných volbách v dubnu 1990 dostala k moci strana Chorvatské demokratické společnosti (*Hrvatska demokratska zajednica*, HDZ) v čele s Franjo Tuđmanem. Chorvatská ústava přijatá v prosinci 1990 učinila z chorvatských Srbů menšinu. Chorvatští Srbové tak přestali být v Chorvatsku druhým státoporným národem.¹³ Na tuto skutečnost reagovali vyhlášením Srbské autonomní oblasti (SAO) v Krajině. K SAO se připojili i Srbové žijící ve Slavonii, Branji a západním Srijemu, tedy v oblastech, které nebyly územně propojeny s Krajinou.¹⁴ Napětí mezi Chorvaty a Srby v Chorvatsku vzrůstalo a na jaře 1991 došlo k prvním střetům v oblasti Plitvických jezer a u vesničky Borovo Selo.

Uskutečněním referenda o samostatnosti v květnu 1991, jehož se srbské obyvatelstvo nezúčastnilo, byly přípravy k vyhlášení nezávislosti dokončeny. Chorvatsko a Slovinsko vyhlásily 25. června 1991 nezávislost. Ve Slovinsku brzy nato došlo ke střetům mezi JNA a příslušníky slovinské teritoriální obrany.¹⁵ Boje ve Slovinsku však byly zanedlouho zastaveny vítězstvím slovinské strany. Evropské společenství zprostředkovalo příměří a po deseti dnech došlo k zastavení bojů.

V Chorvatsku se však válka rozhořela naplno. Jugoslávská lidová armáda zahájila 21. července 1991 útok na město Vukovar ve východní Slavonii.¹⁶ Město bylo následně několik měsíců obléháno. V této době byly spáchány první masové zločiny na civilním chorvatském obyvatelstvu. Jedním z nich byl masakr, který se odehrál v listopadu 1991 na farmě Ovčara nedaleko Vukovaru. Z místní nemocnice bylo odvečeno 260 raněných, kteří byli následně popraveni.¹⁷

V říjnu 1991 se světová pozornost obrátila k chorvatskému městu Dubrovník. Jihochorvatský přístav ležící v Dalmácii na pobřeží Jaderského moře ukrývá architektonické a umělecké skvosty, které jsou zapsány v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Město nepředstavovalo strategický vojenský cíl, přesto se stalo terčem bombardování JNA, během něhož byly mnohé památky poničeny.¹⁸ Dubrovník byl Srby napaden spíše kvůli svému symbolickému významu, který byl založen na

---

¹³ Branka Magaš, *Croatia through history: the making of a European state* (London: Saqi Books, 2007), 656 – 657.

¹⁴ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 372.

¹⁵ Tom Gallagher, *The Balkans After the Cold War: from Tyranny to Tragedy* (London: Routledge, 2003), 60.

¹⁶ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 378.

¹⁷ *Ibid.*, 379.

teoriích o původním srbském charakteru města.¹⁹ Bombardování Dubrovníku se stalo na Západě jednou z nejvíce reflektovaných událostí chorvatské války. V této fázi války byli v Chorvatsku terčem útoků zejména Chorvaté, kteří byli vyháněni z oblastí pod kontrolou Srbů.

Chorvatští Srbové vyhlásili 19. prosince 1991 v Kninu Republiku srbská Krajina (RSK). Připojila se k ní i část Srbské autonomní oblasti ležící ve východní Slavonii. Republika srbská Krajina se rozkládala na jedné třetině území Chorvatska a netvořila celistvé územní pásmo. I když vykazovala znaky samostatného státu a měla vlastní parlament, vládu i ústavu, nebyla nikdy mezinárodně uznána žádným státem.²⁰

Pod patronací OSN bylo v Sarajevu v lednu 1992 uzavřeno příměří mezi chorvatskou vládou a srbskými povstalci. Bývalý americký ministr zahraničí Cyrus Vance, který byl osobním vyslancem generálního tajemníka OSN Javierera Pereze Cuellara v regionu, předložil plán na mírové uspořádání. Ten předpokládal stažení jednotek JNA a jiných srbských vojenských jednotek z Chorvatska a vytvoření tří chráněných oblastí (*United Nations Protected Area*, UNPA), a to v Krajině, západní Slavonii a východní Slavonii.²¹ Tato území tedy nebyla začleněna do chorvatského státu. Do zmíněných oblastí byly vyslány mezinárodní jednotky UNPROFOR (*United Nations Protection Force*), které měly dohlížet na dodržování příměří.²² Vanceův plán tak znamenal pouze dočasné řešení. Srbsko i Chorvatsko s přijetím Vanceova plánu souhlasily. Tuđman doufal, že uzavření příměří a souhlas s přítomností mezinárodních jednotek OSN v zemi urychlí šance na mezinárodní uznání Chorvatska.²³

1.2 Mezinárodní uznání nezávislosti Chorvatska

Evropské společenství (ES) čítající počátkem 90. let dvanáct států se stalo prvním mezinárodním aktérem, který se pokusil krizi v Jugoslávii řešit a hrát roli prostředníka. Podle lucemburského ministra zahraničních věcí Jacquesa Poose nastala „hodina Evropy“ a Evropské společenství mělo ukázat, že je schopné krizi v Jugoslávii vyřešit bez podpory USA.²⁴ Jednotliví členové ES se však rozcházeli v názoru na situaci

---

¹⁸ Bjelajac a Žunec, „The War in Croatia, 1991 – 1995“, 250.

¹⁹ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 380.

²⁰ Ibid., 384.

²¹ Ana S. Trbovich, *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration* (Oxford: Oxford University Press, 2008), 300.

²² Ibid., 299.

²³ Marcus Tanner, *Croatia: a nation forged in war* (New Haven: Yale University Press, 1997), 279.

²⁴ Gallagher, *The Balkans After the Cold War: from Tyranny to Tragedy*, 61.

v Jugoslávii. Velká Británie a Francie usilovaly o zachování Jugoslávie. Naopak Německo a Rakousko se k osamostatnění Slovinska a Chorvatska stavěly kladně.²⁵

V červenci 1991 proběhla na ostrově Brioni pod patronací ES schůzka se zástupci Srbska, Slovinska a Chorvatska. Bylo dosaženo dohody o tříměsíčním moratoriu na vyhlášení nezávislosti. Evropské společenství následně v září 1991 uspořádalo mezinárodní konferenci o Jugoslávii, které předsedal britský diplomat lord Peter Carrington, který se stal hlavním vyjednavatelem zastupujícím Evropské společenství. Ihned po vypršení moratoria vyjednaného v Brioni však Slovinsko a Chorvatsko vyhlásily 8. října 1991 nezávislost.

Evropské společenství stálo před otázkou, za jakých podmínek je možné uznat nezávislost jednotlivých republik. Za tímto účelem vytvořilo arbitrážní komisi složenou z pěti ústavních soudců v čele s Robertem Badinterem, předsedou francouzské ústavní rady. Úkolem komise bylo poskytnout Evropskému společenství stanovisko, jak přistupovat z právního hlediska k rozpadu Jugoslávie. Srbsko hájilo názor, že Slovinsko a Chorvatsko se od Jugoslávie svévolně odtrhly. Chorvatsko a Slovinsko naproti tomu tvrdily, že Jugoslávie se rozpadla a k žádnému odtržení nedošlo. Komise potvrdila stanovisko dvou posledně jmenovaných zemí, podle něhož byla Jugoslávie v procesu rozpadu, protože ústřední vláda ztratila kontrolu nad některými částmi země.²⁶

Jugoslávské republiky, které požadovaly uznání nezávislosti, se měly zavázat k ochraně menšin a respektování nedotknutelnosti hranic.²⁷ Hranicemi nových států se měly stát stávající hranice jednotlivých republik. Žádost o uznání nezávislosti podaly Makedonie, Slovinsko, Chorvatsko a Bosna a Hercegovina. Podle Badinterovy komise splňovaly podmínky pro uznání nezávislosti pouze Makedonie a Slovinsko. V případě Chorvatska podle komise nebyla dostatečně zabezpečena práva srbské menšiny žijící v Chorvatsku.²⁸ Nakonec ovšem státy Evropského společenství stanovisko komise nerespektovaly a rozhodly se vedle Slovinska uznat i Chorvatsko. Při konečném rozhodnutí byla brána v potaz přání jednotlivých států ES. Proti vzniku Makedonie jako samostatného státu se postavilo Řecko, které mělo výhrady vůči názvu nového státu. Podle Řeků název odkazoval na historické území Makedonie, které se rozkládalo z větší

---

²⁵ Matjaž Klemenčič, „The International Community and the FRY/Belligerents, 1989 - 1997“ in *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, ed. Charles Ingrao a Thomas A. Emmert, 156.

²⁶ Gale Stokes, „Independence and the Fate of Minorities, 1991 – 1992“, in *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, ed. Charles Ingrao a Thomas A. Emmert, 100.

²⁷ *Ibid.*, 101.

²⁸ Gallagher, *The Balkans After the Cold War: from Tyranny to Tragedy*, 75.

části v Řecku a bylo tak jeho výlučným historickým dědictvím.²⁹ Ostatní členové Evropského společenství se rozhodli Řecko podpořit a Makedonii jako nezávislý stát neuznat. Německo, které již 23. prosince 1991 uznalo nezávislost Chorvatska a Slovinska s platností od 15. ledna 1992, dokázalo prosadit své rozhodnutí i na půdě ES. Nakonec tedy byly Chorvatsko spolu se Slovinskem uznány všemi členy ES jako nezávislé státy a byly přijaty do OSN.³⁰

1.3 Obnovení územní integrity Chorvatska

Přestože se Chorvatsko stalo v roce 1992 nezávislým státem, neměla chorvatská vláda kontrolu nad celým svým územím. Na jedné třetině se rozkládala Republika srbská Krajina s hlavním městem Knin. Její existence na mnoha místech znemožňovala pozemní komunikaci mezi jednotlivými částmi Chorvatska.

Již v červenci 1991 uvalily země Evropského společenství a USA na Jugoslávii zbrojní embargo. To bylo o dva měsíce později potvrzeno v rezoluci 713 Rady bezpečnosti OSN.³¹ I přes vyhlášení zbrojního embarga docházelo k ilegálnímu dovozu zbraní do Chorvatska, který se stal veřejným tajemstvím. Chorvatská armáda podnikla v roce 1993 dvě operace s cílem dobýt zpět území pod kontrolou Srbů. První z nich proběhla v lednu v Maslenické oblasti.³² Během druhé operace uskutečněné v oblasti zvané Medacká kapsa se Chorvatům podařilo dobýt několik vesnic pod srbskou kontrolou.

Na konci roku 1994 se objevily vyhlídky možné mírové dohody mezi chorvatskou vládou a srbskými povstalci. Mimo jiné byla otevřena dálnice spojující Záhřeb a Bělehrad, která vedla přes území RSK. V lednu 1995 se snažili západní zprostředkovatelé vyjednat mírové uspořádání mezi chorvatskou vládou a zástupci RSK. Diplomaté zastupující OSN, EU, USA a Velkou Británii v Záhřebu předložili takzvaný plán Z-4.³³ Podle něj měli Srbové v Krajině získat v rámci Chorvatska autonomii. Prezident RSK Milan Martić však plán odmítl. Chorvatská vláda byla již v té době rozhodnuta použít k dobytí území ovládaných Srby sílu.

---

²⁹ Matjaž Klemenčič, „The International Community and the FRY/Belligerents, 1989-1997“, in *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, ed. Charles Ingrao a Thomas A. Emmert, 169.

³⁰ Trbovich, *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration*, 280 – 281.

³¹ Klemenčič, „The International Community and the FRY/Belligerents, 1989-1997“, 67.

³² Tanner, *Croatia: a nation forged in war*, 288 – 289.

³³ Bjelajac a Žunec, „The War in Croatia, 1991 – 1995“, 251.

Prvním cílem chorvatského útoku se stala západní Slavonie. Operace nazvána Blesk (*Bljesak*) byla zahájena v květnu 1995. Záminkou k útoku se stala údajná střelba srbských jednotek na chorvatské automobily na konci dubna 1995. Území západní Slavonie bylo dobyto během čtyř dní. V důsledku operace z oblasti uprchlo kolem 13 200 Srbů.³⁴

Chorvatská armáda do konce července 1995 dokončila přípravy na druhou operaci s krycím názvem Bouře (*Oluja*), jejímž cílem bylo dobytí Krajiny. Na ostrově Brioni proběhla 31. července 1995 schůzka chorvatského prezidenta Tuđmana s nejvyššími představiteli chorvatské armády, během níž byla operace naplánována. Tuđman získal tichý souhlas USA s plánovanou akcí pod podmínkou, že celá operace proběhne rychle a nebude provázena zločiny proti civilnímu obyvatelstvu.³⁵

I když o budoucím postupu chorvatské vlády vůči RSK bylo již rozhodnuto, Tuđman souhlasil s jednáním se zástupci RSK v Ženevě 3. srpna 1995.³⁶ Během jednání nebylo dosaženo konsensu a 4. srpna 1995 byla operace Bouře zahájena. Chorvatská armáda měla k dispozici 150 tisíc mužů, vojsko RSK čítalo 40 tisíc mužů. Během této vojenské operace byla bombardována města a vesnice v oblasti Krajiny. Mezi města, která se stala terčem nejrozsáhlejšího bombardování, patřily Knin, Obrovac, Gračac a Benkovac. Útoky přitom nebyly vždy namířeny pouze proti vojenským cílům, ale i proti civilistům a civilním objektům. Operace Bouře byla během třiceti šesti hodin ukončena. Po skončení této vojenské operace, když se Chorvaté snažili obnovit kontrolu nad územím, došlo k ničení srbského majetku a bylo zavražděno 116 srbských civilistů, kteří v oblasti zůstali.³⁷ V důsledku operace Bouře podle odhadů organizace *Human Rights Watch* uprchlo z oblasti na 200 tisíc Srbů.³⁸

Území východní Slavonie zůstávalo nadále mimo kontrolu chorvatské vlády. Za zprostředkování norského diplomata Thorvalda Stoltenberga, zmocněnce OSN, byla 12. listopadu 1995 podepsána Erdutská dohoda o postupném mírovém začlenění území do chorvatského státu.³⁹ Východní Slavonie byla dočasně svěřena pod správu OSN. V lednu následujícího roku byla rezolucí č. 1037 Rady bezpečnosti OSN zřízena Přejídná správa OSN pro území východní Slavonie (*United Nations Transitional*

---

³⁴ Trbovich, *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration*, 306.

³⁵ *Ibid.*, 255.

³⁶ Tanner, *Croatia: a nation forged in war*, 296.

³⁷ Human Rights Watch, „Croatia: Impunity for Abuses Committed During ‘Operation Storm’ and the Denial of the Right of Refugees to Return to the Krajina“, <http://www.hrw.org/legacy/reports/1996/Croatia.htm> (staženo 12. 6. 2013).

³⁸ *Ibid.*

Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium, UNTEAS).⁴⁰
Správa nad východní Slavonií přešla v lednu 1998 plně pod kontrolu Chorvatska.⁴¹

V důsledku konfliktu došlo ke snížení počtu srbského obyvatelstva v Chorvatsku. Jestliže v roce 1991 představovali Srbové 12,2 % obyvatelstva žijícího v Chorvatsku, podle prvního poválečného sčítání v roce 2001 jejich podíl klesl na 4,54 %.⁴² Operace Bouře a zejména incidenty, k nimž došlo po skončení této operace v době, kdy Chorvatsko převzalo nad územím kontrolu, se staly předmětem vyšetřování Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

---

³⁹ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 394.

⁴⁰ Trbovich, *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration*, 313 – 314.

⁴¹ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 394 – 395.

2 Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii

2.1 Založení ICTY

Myšlenka založit mezinárodní tribunál, jehož úkolem by bylo potrestat pachatele závažných trestných činů v rozporu s mezinárodním humanitárním právem, ke kterým docházelo na území bývalé Jugoslávie od roku 1991, se začala v průběhu roku 1992 stále více prosazovat.⁴³ Německý ministr zahraničních věcí Klaus Kinkel v září 1992 navrhl Valnému shromáždění OSN zřídit mezinárodní tribunál pro trestní stíhání osob podezřelých z porušení mezinárodního humanitárního práva.⁴⁴ Rada bezpečnosti OSN (RB OSN) přijala v říjnu 1992 rezoluci č. 780, na základě níž byla založena nezávislá expertní komise, která měla prošetřit množství se zprávy o podezření z porušování mezinárodního humanitárního práva na území bývalé Jugoslávie.⁴⁵ Tato expertní komise v čele s významným odborníkem na mezinárodní trestní právo Mahmoudem Cherifem Bassiounim vydala v únoru 1993 prozatímní zprávu adresovanou Radě bezpečnosti OSN, která se podle jeho slov stala jedním z hlavních impulsů, které měly vliv na založení tribunálu.⁴⁶ Ve zmiňované prozatímní zprávě vyzvala expertní komise k založení mezinárodního tribunálu pro stíhání osob odpovědných ze spáchání závažných zločinů během konfliktu v bývalé Jugoslávii.

Na návrh Francie byla v únoru 1992 přijata rezoluce RB OSN č. 808, ve které bylo rozhodnuto o založení mezinárodního tribunálu pro trestní stíhání osob odpovědných za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva na území bývalé Jugoslávie od roku 1991.⁴⁷ Samotný tribunál označovaný jako Mezinárodní trestní

---

⁴² Trbovich, *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration*, 308.

⁴³ William A. Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), 14.

⁴⁴ John B. Allcock, „The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“ in *Confronting the Yugoslav Controversies: a scholars' initiative*, ed. Charles Ingrao a Thomas Emmert (West Lafayette: Purdue University Press, 2009), 358.

⁴⁵ Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*, 14 – 15.

⁴⁶ Mahmoud Cherif Bassiouni, „Justice and Peace: The Importance of Choosing Accountability over Realpolitik“, *Case Western Reserve Journal of International Law* 35, č. 2 (2003): 199, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=6f7b01b8-5a7b-4303-a710-3baa53e5547b%40sessionmgr10&vid=5&hid=7> (staženo 23. 5. 2013).

⁴⁷ United Nations, *Security Council, Resolution No. 808*, 22 February 1993 http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_808_1993_en.pdf (staženo 15. 3. 2013).

tribunál pro bývalou Jugoslávii (*International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia*, ICTY) vznikl 25. května 1993 rezolucí 827 Rady bezpečnosti OSN. K rezoluci byl připojen i Statut ICTY, který vymezil jeho jurisdikci a vnitřní organizaci. ICTY se stal jedním z výkonných orgánů OSN.

Založení ICTY bylo pojato jako opatření, které nezahrnuje použití ozbrojené síly, které může Rada bezpečnosti OSN, shledá-li, že došlo k ohrožení míru, porušení míru nebo k útočnému činu, jak je stanoveno v kapitole VII Charty OSN.⁴⁸ Tento způsob založení tribunálu byl rozporován hned prvním obžalovaným Duško Tadićem jako neoprávněné rozšíření pravomoci Rady bezpečnosti OSN.⁴⁹ Odvolací senát ICTY však rozhodl, že výčet opatření, která předvídá čl. 41 Charty OSN, je pouze ilustrativní. Hlavním požadavkem, který Charta OSN ukládá je, aby opatření přijaté v důsledku ohrožení míru, porušení míru či útočného činu, neobsahovalo použití ozbrojené síly. Odvolací senát ICTY tak rozhodl, že založení Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii nebylo v rozporu s tímto požadavkem.

2.2 Závažná porušení mezinárodního humanitárního práva

Hlavní činností ICTY, který sídlí v nizozemském Haagu, je trestní stíhání osob odpovědných za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva na území bývalé Jugoslávie. Mezinárodní humanitární právo je též označováno jako právo válečné či jako právo ozbrojených konfliktů.⁵⁰ Je odvětvím mezinárodního práva veřejného a jeho ustanovení se aplikují v době mezinárodního i vnitrostátního ozbrojeného konfliktu. Mezinárodní humanitární právo upravuje ochranu osob, které se ozbrojeného konfliktu neúčastní, a reguluje rovněž způsob a prostředky vedení války. Vychází ze dvou základních pramenů, kterými jsou mezinárodní obyčej a mezinárodní smlouvy.⁵¹ Smluvní základ mezinárodního humanitárního práva tvoří čtyři mezinárodní úmluvy souhrnně označované jako Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z 12. srpna 1949 a později k nim přijaté Dodatkové protokoly I a II z roku 1977.⁵² Zmíněné čtyři úmluvy byly ratifikovány prakticky všemi státy světa, které jsou tak

---

⁴⁸ Pavel Šturma *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva* (Praha: Karolinum, 2002), 84.

⁴⁹ Petr Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva* (Praha: C. H. Beck, 2009), 95.

⁵⁰ Veronika Bílková a Marek Jukl, *Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky* (Praha: Český červený kříž, 2009), 5.

⁵¹ Jiří Fuchs, *Mezinárodní humanitární právo* (Praha: Ministerstvo obrany, 2007), 20.

⁵² *Ibid.*, 21.

povinný řídit se ustanoveními v nich obsaženými.⁵³ Účelem těchto úmluv je ochrana obětí ozbrojených konfliktů, to znamená osob, které se těchto konfliktů přímo neúčastní.

Vedle ženevských úmluv je k mezinárodnímu humanitárnímu řázen i soubor úmluv, které regulují způsob a prostředky vedení války. První z nich byla přijata v roce 1864. Jednalo se o Úmluvu o zákonech a obyčejích pozemní války s přiloženým Řádem války pozemní, která byla v roce 1907 revidována. K prostředkům, které jsou při vedení bojů zakázány, patří například používání chemických a bakteriologických zbraní a také konvenčních zbraní, které způsobují nadměrné utrpení nebo které mají nerozlišující účinky.⁵⁴ Dále je v boji zakázáno svévolné ničení měst neospravedlnitelné vojenskou nutností a plenění veřejného a soukromého majetku.⁵⁵

Vzhledem k některým porušením mezinárodního humanitárního práva vzniká individuální trestní odpovědnost.⁵⁶ To znamená, že za tato porušení mohou být trestně stíhány fyzické osoby. Jedná se o kategorii zločinů zvaných válečné zločiny, které byly definovány ve Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimbreku.⁵⁷ Do věcné příslušnosti ICTY, o které bude detailněji pojednáno v následující podkapitole, náleží právě tato kategorie zločinů spolu s dalšími dvěma kategoriemi zločinů, kterými jsou genocida a zločiny proti lidskosti. Dvě posledně jmenované skupiny zločinů přitom mohou být spáchány nejen v době ozbrojeného konfliktu, ale rovněž v době míru. William Schabas v této souvislosti upozorňuje, že je tedy matoucí označovat i tyto zločiny jako závažná porušení mezinárodního humanitárního práva. Schabas dodává, že se jedná o neologismus či o nedbalé použití tohoto termínu.⁵⁸ U kategorie zločinů proti lidskosti nicméně Statut ICTY stanovil podmínku, že musejí být spáchány v době ozbrojeného konfliktu, ať už mezinárodního či vnitrostátního charakteru. U genocidy toto spojení s ozbrojeným konfliktem Statutem ICTY vyžadováno není.⁵⁹

---

⁵³ Čepelka Čestmír a Šturma Pavel, *Mezinárodní právo veřejné* (Praha: C. H. Beck, 2008), 777.

⁵⁴ Fuchs, *Mezinárodní humanitární právo*, 74 – 86.

⁵⁵ Daphna Shraga a Ralph Zacklin, „The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *European Journal of International Law* 5, č. 1 (1994): 365, <http://www.ejil.org/pdfs/5/1/1248.pdf> (staženo 10. 6. 2013).

⁵⁶ Pavel Šturma, „Univerzální jurisdikce a postih závažných porušení Ženevských úmluv z r. 1949“, in *Mezinárodní humanitární právo – 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*, ed. Pavel Šturma a Jan Ondřej (Praha: Karolinum, 2010), 176.

⁵⁷ Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*, 152 – 153.

⁵⁸ *Ibid.*, 227 – 228.

⁵⁹ Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*, 5-6.

2.3 Jurisdikce ICTY

Česká právní terminologie užívá pojem jurisdikce ve dvou odlišných významech.⁶⁰ Prvním z nich je jurisdikce ve smyslu pravomoci, kterou je podle Šturmy vymezen „okruh oprávnění, jimiž (...) orgány disponují ve své soudní (...) činnosti“.⁶¹ Druhým významem pojmu jurisdikce je příslušnost neboli kompetence.⁶² Ta stanoví příslušnost daného soudního orgánu ve čtyřech oblastech: věcné, prostorové, personální a časové.

Věcná příslušnost označuje kategorie zločinů podle mezinárodního práva, za které může být konkrétní osoba Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii trestně stíhána. ICTY nedisponuje pravomocí vytvářet nové právo, nýbrž musí aplikovat pravidla, která v mezinárodním humanitárním právu již existují. V opačném případě by hrozilo porušení zásady *nullum crimen sine lege*, trestního postihu jednání, které v době realizace nebylo označeno za protiprávní.⁶³

Zločin podle mezinárodního práva (*crime under international law*) je termínem, kterým jsou označovány zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti.⁶⁴ K těmto třem kategoriím je dále řazena genocida, která byla jako zločin kodifikována v Úmluvě o zabránění a trestání zločinu genocidia z roku 1948.⁶⁵ Do věcné příslušnosti ICTY byly zařazeny pouze tři z těchto kategorií zločinů podle mezinárodního práva, a to zločiny proti lidskosti, genocida a válečné zločiny.⁶⁶ První kategorii představují válečné zločiny, které jsou ve Statutu ICTY rozděleny do dvou skupin, a to na závažná porušení Ženevských úmluv o ochraně obětí války z roku 1949 a porušení zákonů a obyčejů války. Další kategorií zločinů spadajících do věcné příslušnosti ICTY je genocida. Do statutu ICTY byla převzata definice genocidy podle Úmluvy o trestání a zabránění zločinu genocidia z roku 1948. Genocida je zde definována jako „kterýkoli z (...) uvedených činů, spáchaných v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou

⁶⁰ Šturma, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*, 78.

⁶¹ Pavel Šturma, *Konkurující jurisdikce mezinárodních rozhodovacích orgánů*, Zkrácená verze závěrečné studie k výzkumnému projektu MZV ČR č. 1/2007 „Konkurující jurisdikce mezinárodních rozhodovacích orgánů“, 5.

⁶² Pavel Šturma, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*, 78.

⁶³ *Ibid.*, 79.

⁶⁴ *Ibid.*, 9 – 10.

⁶⁵ Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, 8. prosince 1948, <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-genocida.pdf> (staženo 20. 3. 2013).

národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu“.⁶⁷ Poslední kategorii představují zločiny proti lidskosti. Ty byly poprvé definovány ve Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku.⁶⁸ U tohoto vojenského tribunálu však byly osoby podezřelé ze spáchání zločinů proti lidskosti trestně stíhány pouze v případě, že ke spáchání těchto zločinů došlo v průběhu války. Jako zločiny proti lidskosti tedy nebyly označeny ty zločiny, které byly spáchány před vypuknutím války v roce 1939.⁶⁹ V případě Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii zůstala s ohledem na zločiny proti lidskosti zachována podmínka, že zločiny musí být spáchány za války. Je však stanoveno, že se může jednat o ozbrojený konflikt mezinárodní nebo vnitrostátní povahy.⁷⁰ V tomto ohledu tedy došlo ke značnému rozšíření definice.

Časová příslušnost Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii je ohraničena pouze směrem do minulosti. ICTY může trestně stíhat osoby, které spáchaly některý ze zločinů svěřených do jeho věcné příslušnosti, pokud k jeho spáchání došlo v době od 1. ledna 1991. Původně byla zvažována tři jiná data, kdy došlo k událostem vedoucím k rozpadu Jugoslávie a rozpoutání ozbrojeného konfliktu. Těmito daty byl 5. červen 1991, kdy Slovinsko spolu s Chorvatskem vyhlásily nezávislost, dále 27. červen 1991, kdy JNA intervenovala ve Slovinsku a konečně 3. červenec 1991, kdy se rozhořely střety mezi JNA a chorvatskými milicemi.⁷¹ Nakonec byl ovšem zvolen 1. leden 1991 jako neutrální datum. Časová působnost není omezena směrem do budoucnosti, protože v době, kdy byl tribunál založen, ozbrojený konflikt na území bývalé Jugoslávie stále probíhal. Vzhledem k vysokým nákladům na provoz ICTY, které jsou hrazeny z řádného rozpočtu OSN, se však projevila snaha stanovit datum ukončení jeho činnosti.⁷²

V roce 2003 byla rezolucí č. 1503 RB OSN schválena takzvaná strategie dokončení (*completion strategy*).⁷³ Strategie dokončení byla potvrzena v následné

---

⁶⁶ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, September 2009, čl. 2 – 5, http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_en.pdf (staženo 20. 2. 2013).

⁶⁷ Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia.

⁶⁸ M. Cherif Bassiouni, *Crimes Against Humanity in International Criminal Law*, (The Hague/London/Boston: Kluwer Law International, 1999), 1.

⁶⁹ Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*, 186 – 187.

⁷⁰ Šturma, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*, 80.

⁷¹ Shraga a Zacklin, „The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 362 – 363.

⁷² Například rozpočet ICTY na rok 2012 až 2013 činil 250 814 000 dolarů. Viz Webová stránka Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, <http://www.icty.org/sid/325> (staženo 23. 6. 2013).

⁷³ United Nations, *Security Council, Resolution No. 1503*, 28 August 2003 http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_1503_2003_en.pdf (staženo 20. 3. 2013).

rezoluci č. 1534 RB OSN. Ta vyzvala tribunál k přijetí opatření, která by umožnila dokončit do roku 2004 všechna vyšetřování, uzavřít soudní řízení v první instanci do roku 2008 a odvolací řízení do roku 2010.⁷⁴ Dodržení termínu vytyčeného v rezoluci však bylo znemožněno tím, že poslední obžalovaný, Goran Hadžić, byl dopaden až v roce 2011.⁷⁵ V současné době se předpokládá, že tribunál dokončí poslední soudní řízení v první instanci v červenci 2016, a to vyřčením rozsudku v případě bývalého velitele armády Republiky srbské Ratka Mladiće.⁷⁶

Místní příslušnost ICTY je vymezena článkem č. 8 Statutu ICTY. V kompetenci tribunálu je stíhat osoby podezřelé ze spáchání zločinů podle mezinárodního práva na území bývalé Socialistické federativní republiky Jugoslávie. V současné situaci se jedná celkem o sedm států, jimiž jsou Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo, Makedonie, Slovinsko a Srbsko.⁷⁷ Vzhledem k tomu, že časová příslušnost ICTY nebyla omezena směrem do budoucnosti, jurisdikce tribunálu se uplatnila i na zločiny spáchané během konfliktu v Kosovu v letech 1998 až 1999 či v Makedonii v roce 2001.

Do personální příslušnosti Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii spadají fyzické osoby. Tribunál tedy nemůže rozhodovat o provinění právních osob či států. Individuální trestní odpovědnost je upravena v článku 7 Statutu ICTY. Oficiální postavení obžalovaného nehraje roli při zahájení vyšetřování a trestního stíhání a není ani polehčující okolností. Trestně stíhaní tak mohou být i vysoce postavení političtí či vojenští představitelé. Maximálním trestem, který mohou soudci tribunálu odsouzenému udělit, je doživotní odnětí svobody.⁷⁸

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii během své činnosti vznesl obvinění celkem vůči 161 osobám, z nichž se všechny podařilo dopadnout do roku 2011. Procesy se 136 osobami již byly ukončeny, trestní stíhání zbylých 25 osob stále

---

⁷⁴ United Nations, *Security Council, Resolution No. 1534*, 26 March 2004 <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/286/29/PDF/N0428629.pdf?OpenElement> (staženo 15. 5. 2013).

⁷⁵ Marlise Simons, „Serbia Arrests Its Last Fugitive Accused of War Crimes“, *New York Times*, 20. července 2011, http://www.nytimes.com/2011/07/21/world/europe/21goran-hadzic.html?_r=0 (staženo 10. 6. 2013).

⁷⁶ Assessment and report of Judge Theodor Meron, President of the International Tribunal for the Former Yugoslavia, provided to the Security Council pursuant to paragraph 6 of Security Council resolution 1534 (2004), and covering the period from 16 November 2012 to 23 May 2013, 23 May 2013, http://www.icty.org/x/file/About/Reports%20and%20Publications/CompletionStrategy/completion_strategy_23may2013_en.pdf (10. 6. 2013).

⁷⁸ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, čl. 24.

probíhá.⁷⁹ V současné době patří mezi nejsledovanější kauzy proces s bývalým prezidentem Republiky srbské Radovanem Karadžićem, dopadeným v roce 2008, a s bývalým vrchním velitelem armády Republiky srbské Ratko Mladićem, který byl zatčen v roce 2011.

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii má vzhledem k vnitrostátním soudním orgánům zemí bývalé Jugoslávie konkurenční jurisdikci. Konkurenční jurisdikce vzniká tam, kde více než jeden soudní orgán může trestně stíhat podezřelého za daný trestný čin.⁸⁰ Osoby podezřelé ze spáchání zločinů spadajících do věcné příslušnosti ICTY jsou přednostně stíhány Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, nikoli vnitrostátním soudem země, jejímiž jsou občany.

2.4 Struktura ICTY

Článek č. 11 Statutu ICTY vymezuje vnitřní organizaci tohoto mezinárodního trestního tribunálu.⁸¹ Jeho organizačními složkami jsou Úřad prokurátora (*Office of the prosecutor*), tři soudní senáty (*Trial Chamber*), jeden odvolací senát (*Appeals Chamber*) a kancelář (*Registry*).

V čele Úřadu prokurátora stojí nezávislý prokurátor, který je nominován generálním tajemníkem OSN a následně jmenován Radou bezpečnosti OSN na čtyřleté funkční období.⁸² Prokurátor je pověřen vyšetřováním a trestním stíháním osob podezřelých ze spáchání některého ze zločinů spadajících do věcné příslušnosti tribunálu.

ICTY disponuje sborem šestnácti stálých soudců. Ti mohou být nominováni členským státem OSN nebo státem, který není členem OSN, ale má zde stálou pozorovací misi.⁸³ Soudci jsou voleni Valným shromážděním OSN ze seznamu schváleného Radou bezpečnosti OSN. Ze svého středu soudci volí předsedu ICTY. Soudci jsou rozděleni do senátů dvojího druhu, soudního a odvolacího. Soudní senáty jsou celkem tři. Každý případ je prošetřován panelem složeným ze tří soudců. Odvolací senát je pouze jeden a tvoří jej sedm stálých soudců. Odvolací senát ICTY je zároveň odvolacím senátem Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu, který byl založen

---

⁷⁹ Oficiální webová stránka Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, <http://www.icty.org/sections/TheCases/KeyFiguresoftheCases> (staženo 29. 6. 2013).

⁸⁰ Šturma, „Konkurující jurisdikce mezinárodních rozhodovacích orgánů“, 7.

⁸¹ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, čl. 11.

⁸² Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*, 7.

Radou bezpečnosti OSN v roce 1994.⁸⁴ V odvolacím řízení rozhoduje senát složený z pěti soudců.

Posledním orgánem ICTY je Kancelář, která zajišťuje plynulý chod tribunálu, administrativní náležitosti, překlady a tlumočení, jakož i správu soudních síní a podobně. Poskytuje asistenci svědkům, kteří vypovídají během soudních procesů. Kancelář také zodpovídá za propagaci výsledků činnosti ICTY v regionu bývalé Jugoslávie. Z tohoto důvodu byla v roce 1999 zřízena speciální sekce nazvaná *Outreach Programme*.⁸⁵

Podle článku 29 Statutu Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii jsou členské státy OSN povinny s tímto tribunálem spolupracovat při vyšetřování a trestním stíhání osob, vůči kterým tento tribunál vznesl obvinění.⁸⁶ Spolupráce spočívá především v poskytování důkazního materiálu, zatčení obviněných a jejich předání tribunálu k trestnímu stíhání. Statut ICTY vylučuje konání trestního řízení v nepřítomnosti obžalovaného.⁸⁷ Podmínkou pro zahájení soudního procesu je zadržení obžalovaného a jeho převoz do Haagu, kde ICTY sídlí. ICTY ovšem nemá k dispozici žádnou policejní jednotku, která by obžalované mohla zadržet. V této věci je tedy zcela závislý na spolupráci států. Neochota některých států s tribunálem spolupracovat při zatýkání jím obžalovaných osob a poskytovat dokumenty nezbytné pro vyšetřování se stala jedním z faktorů ovlivňujících vztahy těchto zemí s některými mezinárodními organizacemi, například s Evropskou unií. Právě nátlak ze strany těchto organizací byl často rozhodujícím faktorem, který některé státy přiměl ke spolupráci s ICTY.⁸⁸

---

⁸³ Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*, 595.

⁸⁴ James Meernik, „The Evolving Application of International Law: Insights from the Appeals Chamber of the Ad Hoc International Tribunals“, *International Criminal Law Review* 7, č. 1 (2007): 119, <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=25621890&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 12. 12. 2012).

⁸⁵ Janine Natalya Clark, „International War Crimes Tribunals and the Challenge of Outreach“, *International Criminal Law Review* 9, č. 1 (2009): 101, <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=36821021&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 20. 12. 2012).

⁸⁶ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, čl. 29.

⁸⁷ James Sloan, „Breaching International Law to Ensure its Enforcement: The Reliance of ICTY on Illegal Capture“ in *Yearbook of International Humanitarian Law - 2003*, eds. Timothy McCormack a Avril McDonald (Hague: T. M. C Asser Press, 2006), 320.

⁸⁸ Christopher K. Lamont, *International Criminal Justice and the Politics of Compliance* (Farnham, Surrey: Ashgate Publishing Group, 2010), 56.

3 Chorvatsko a ICTY

3.1 Válka 1991 – 1995 očima Chorvatů

Ozbrojený konflikt, který se na Balkáně rozpoutal v letech 1991 až 1995, bývá v Chorvatsku označován jako „vlastenecká válka“ (*Domovinski rat*).⁸⁹ Používání tohoto termínu zavedl tehdejší chorvatský prezident Franjo Tuđman. Den dobytí Kninu, 5. srpen, se stal státním svátkem a je každoročně připomínán jako Den vítězství a díkůvzdání a také jako Den chorvatských obránců.⁹⁰ 18. listopad, kdy padl Vukovar, je zase slaven jako Den památky obětí Vukovaru. „Prohlášení o vlastenecké válce“, které schválil v říjnu 2000 chorvatský parlament, definovalo tento konflikt jako „spravedlivý a legitimní, obranný a osvobozenecký a nikoli jako útočný nebo dobovačný“.⁹¹

V této oficiální interpretaci války je Chorvatsko označováno jednak za oběť srbské agrese, která začala v létě 1991, jednak za vítěze války, protože dokázalo v srpnu 1995 vlastními silami dobýt zpět území ztracená ve prospěch Srbů.⁹² Proto když se objevila první obvinění chorvatských vojenských představitelů ze strany ICTY, znamenal tento fakt pro Chorvatsko složitou otázku, která nekorespondovala s oficiální interpretací konfliktu. Hlavními obránci „vlastenecké války“ v Chorvatsku se staly zejména pravicové nacionalistické politické strany a spolky válečných veteránů. Právě ony kritizovaly spolupráci vlády s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii a zastávaly názor, že trestní stíhání Chorvatů vede ke kriminalizaci této války.⁹³

Politici představitelé Chorvatska zaujímali ke spolupráci s ICTY postoj, který Christopher K. Lamont označuje jako „strategické dodržování“ (*strategic*

---

⁸⁹ Rychlík a Perencević, *Dějiny Chorvatska*, 378.

⁹⁰ Tamara Banjeglav, „Conflicting Memories, Competing Narratives and Contested Histories in Croatia’s Post-war Commemorative Practices“, *Politička Misao: Croatian Political Science Review* 49, č. 5 (2012): 19, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=9&hid=15> (staženo 20. 6. 2013).

⁹¹ *Ibid.*, 11.

⁹² Victor Peskin, „Beyond Victor’s Justice? The Challenges of prosecuting the Winners at the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia and Rwanda“, *Journal of Human Rights* 4 (2005): 216, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=11&hid=15> (staženo 20. 4. 2013).

⁹³ Nataša Zambelli, „A Journey Westward: A Poststructuralist Analysis of Croatia’s Identity and the Problem of Cooperation with the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010): 1676,

compliance).⁹⁴ Žádná z chorvatských vlád, která byla u moci v letech 1995 až 2009, nepřistoupila k politice otevřeného vzdoru vůči tribunálu, která by se projevovala například neuznáváním obvinění vydaných vůči chorvatským občanům ze strany ICTY. Místo toho se představitelé vlád zavazovali s ICTY spolupracovat, různými způsoby však zpochybňovali například věcnou příslušnost tohoto tribunálu stíhat chorvatské občany či opožděně reagovaly na výzvy tribunálu, aby zatkly jím obžalované osoby, což některým z nich umožnilo zůstat na svobodě i po vydání obžaloby a vyhýbat se trestnímu stíhání u ICTY.

3. 2 Franjo Tuđman: 1995 – 1999

Chorvatské demokratické společenství, které zvítězilo v prvních svobodných volbách konaných v roce 1990, obhájilo v předčasných volbách v říjnu 1995 své pozice. Franjo Tuđman zvolený v roce 1992 prezidentem Chorvatska, byl o pět let později znovu zvolen do prezidentského úřadu. I po skončení války pokračoval Tuđman v autoritativní politice, což se projevilo například nerespektováním lokálních voleb v Záhřebu. Na místo záhřebského primátora v roce 1997 prosadil svého kandidáta, i když ve volbách zvítězil zástupce opozice. O rok dříve došlo v hlavním městě Chorvatska k masové demonstraci poté, co se Tuđman rozhodl odebrat licenci rozhlasové stanici *Radio 101*, která byla jedním z mála nezávislých médií v zemi.⁹⁵

Na začátku konfliktu Chorvatsko pod vedením prezidenta Tuđmana podporovalo snahy o založení mezinárodního trestního tribunálu a již v listopadu 1991 vznesla chorvatská vláda požadavek na založení takového orgánu.⁹⁶ Jedním z motivů, které chorvatskou vládu k tomuto kroku vedly, byla snaha o uznání Chorvatska, jakožto oběti srbské agrese. Ta měla být potvrzena na půdě mezinárodního soudního orgánu trestním stíháním Srbů podezřelých ze spáchání závažných zločinů na Chorvatech. Zároveň mělo trestní stíhání napomoci úsilí Chorvatska o uznání nezávislosti chorvatského státu.⁹⁷

<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b8dc6d5c-b372-4282-9f01-5b60c252c576%40sessionmgr110&vid=7&hid=107> (staženo 1. 6. 2013).

⁹⁴ Christopher K. Lamont, „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tuđman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010): 1684, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=14&hid=15> (staženo 1. 3. 2013).

⁹⁵ Miroslav Šesták et al., *Dějiny jihoslovanských zemí* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny: 1998), 626.

⁹⁶ Victor Peskin, *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 95.

⁹⁷ *Ibid.*, 95.

Jestliže na počátku ozbrojeného konfliktu Chorvatsko myšlenku založení mezinárodního trestního tribunálu podporovalo, situace se pro Chorvaty změnila na podzim 1995. Tehdejší prokurátor ICTY Richard Goldstone v té době vznesl první obvinění ze spáchání závažných zločinů vůči bosenským Chorvatům. Ukázalo se tedy, že tribunál nebude soudit pouze Srby, ale bude vyšetřovat všechny osoby podezřelé ze spáchání závažných zločinů bez ohledu na etnickou příslušnost. Tuđman si uvědomoval, že by zemi vystavil sankcím ze strany mezinárodního společenství, kdyby otevřeně odmítal uznat ICTY. Jeho hlavní strategií se tak stalo zpochybňování příslušnosti ICTY trestně stíhat osoby podezřelé ze spáchání zločinů podle mezinárodního práva v rámci operací Blesk a Bouře.⁹⁸ Chorvatská vláda argumentovala tím, že se jednalo o vnitrostátní policejní operace, během nichž tedy nemohly být provedeny zločiny v souladu s mezinárodním právem a jako takové tudíž operace nespádají do věcné příslušnosti tribunálu.⁹⁹

Už v této fázi se projevil nátlak vnějších aktérů, kteří po Chorvatsku vyžadovali plnou spolupráci s ICTY při jeho vyšetřování. Za vlády prezidenta Tuđmana to byly především Spojené státy americké. Chorvatskou vládu přiměly zavést na vnitrostátní úrovni legislativní opatření umožňující vydávání chorvatských občanů k trestnímu stíhání soudnímu orgánu, který se nachází mimo Chorvatsko. I když povinnost států spolupracovat s ICTY je zakotvena v článku č. 29 Statutu ICTY, Spojené státy americké daly jasně najevo, že pokud v Chorvatsku nedojde na vnitrostátní úrovni k přijetí zákona, který by usnadnil vydávání obžalovaných Chorvatů k soudnímu řízení u ICTY, zastaví finanční pomoc, kterou v té době Chorvatsku poskytovaly.¹⁰⁰ Přijetí zákona bylo také podmínkou pro získání podpory USA při jednání Chorvatska s Mezinárodním měnovým fondem či Světovou bankou a pro začlenění Chorvatska do programu Partnerství pro mír s výhledem na budoucí členství v NATO.¹⁰¹ V roce 1996 chorvatský

---

⁹⁸ Victor Peskin a Mieczyslaw P. Boduszynski, „International Justice and Domestic Politics: Post-Tudjman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *Europe-Asia Studies* 55, č. 7 (2003): 1124, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=16&hid=15> (staženo 1. 2. 2013).

⁹⁹ Ozan Erözden, „Croatia & v. ICTY: A Difficult Year of Co-operation“, Central European University web, <http://web.ceu.hu/cps/bluebird/pap/erozden1.pdf> (staženo 28. 6. 2013), 6.

¹⁰⁰ Christopher Lamont, „State Compliance with the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia Article 29 (d) and (e) Obligations: A Comparative Exploration of Croatia and Serbia“, Research Paper No. 116, *Research Institute for European and American Studies*, (2007): 6.

¹⁰¹ *Ibid.*, 6.

parlament přijal ústavní zákon, který umožnil vydávání chorvatských občanů k trestnímu stíhání v zahraničí.¹⁰²

Přesto přijetí zákona o spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii neznamenal, že chorvatská vláda automaticky přistoupila k vydání osob, které prokurátor ICTY obvinil z některého ze zločinů spadajících do jurisdikce tohoto tribunálu. V období od srpna 1995 do prosince 1998 vznesl prokurátor ICTY obvinění celkem vůči osmnácti bosenským Chorvatům. Přitom šestnáct z nich bylo obviněno v roce 1995, dva zbylí byli obviněni v roce 1998.¹⁰³

V srpnu 1999 předsedkyně ICTY Gabrielle Kirk MacDonalad adresovala Radě bezpečnosti OSN zprávu o nedostatečné spolupráci Chorvatska při vyšetřování zločinů spáchaných během operací Blesk a Bouře.¹⁰⁴ Ve zprávě také chorvatskou vládu kritizovala za to, že nedokázala zatknout Mladena Naletiliće, který byl obžalován v prosinci 1998 a jako jediný z osmnácti obžalovaných zůstal v té době stále na svobodě.

Na konci devadesátých let byly vztahy Chorvatska s ICTY napjaté a zemi hrozily kvůli nedostatečné spolupráci s tímto mezinárodním soudním orgánem sankce ze strany OSN. Chorvatsko se v této době ocitlo v mezinárodní izolaci. Země nenavázala styky s Evropskou unií, zejména kvůli postoji prezidenta Tuđmana, který jednak evropským státům vytýkal, že Chorvatsku vojensky nepomohly při konfliktu v letech 1991 až 1995, měl ale také výhrady vůči regionálnímu konceptu, který EU k zemím Západního Balkánu prosazovala.¹⁰⁵ V roce 1996 představila Evropská unie takzvaný regionální přístup (*Regional Approach*), podle nějž měly země Západního Balkánu nejdříve navázat spolupráci mezi sebou.¹⁰⁶ Podle Tuđmana tento přístup naznačoval snahy obnovit Jugoslávii, což zásadně odmítal.¹⁰⁷

---

¹⁰² Erözden, „Croatia & v. ICTY: A Difficult Year of Co-operation“, 3.

¹⁰³ Lamont, „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tuđman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 1690.

¹⁰⁴ Peskin a Boduszynski, „International Justice and Domestic Politics: Post-Tuđman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 1124.

¹⁰⁵ Zeměmi Západního Balkánu coby ekonomického a politického regionu jsou myšleny všechny státy, které byly součástí Socialistické federativní republiky Jugoslávie kromě Slovinska. K těmto zemím je řazena i Albánie.

¹⁰⁶ Sharon Fisher, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist* (New York: Palgrave Macmillan, 2006), 192.

¹⁰⁷ Dejan Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, *Journal of Southern Europe & the Balkans* 8, č. 1 (2006): 88 – 89,

<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=21&hid=15> (staženo 2. 5. 2013).

3.3 Ivica Račan: 2000 - 2003

Po Tuđmanově smrti v prosinci 1999 došlo v Chorvatsku k výrazné změně na vnitropolitické scéně země. V lednu 2000 proběhly v Chorvatsku parlamentní volby, ve kterých byla HDZ poražena, čímž skončilo období její desetileté vlády. Ve volbách zvítězila ad hoc koalice složená ze Strany demokratických změn (*Stranka demokratskih promjena*, SDP) a Chorvatské sociálně-liberální strany (*Hrvatska socijalno-liberalna stranka*, HSLŠ).¹⁰⁸ Novým premiérem se stal Ivica Račan ze SDP, který sestavil středolevou koaliční vládu šesti politických stran. Tu tvořily vedle již zmíněné koalice SDP a HSLŠ ještě Chorvatská selská strana (*Hrvatska seljačka stranka*, HSS), Chorvatská národní strana (*Hrvatska narodna stranka*, HNS), Istrijská demokratická strana (*Istarski demokratski savez*, IDS) a Liberální strana (*Liberalna stranka*, LS).¹⁰⁹ Krátce nato se v únoru 2000 konaly prezidentské volby, ve kterých zvítězil Stjepan Mesić. Tento bývalý člen HDZ stranu v roce 1994 opustil na protest proti vměšování Chorvatska do války v Bosně a Hercegovině. Pravomoci prezidenta byly krátce po volbách v roce 2000 omezeny ve prospěch parlamentu. Prezident Mesić se stal jedním z hlavních zastánců spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.

Nová chorvatská vláda si jako hlavní záměr stanovila vyvést zemi z hospodářské krize, ale hlavně z mezinárodní izolace, do níž země upadla ve druhé polovině devadesátých let 20. století. Stěžejním strategickým cílem Chorvatska se po roce 2000 stalo zapojení do mezinárodních organizací, zejména vstup do Evropské unie.¹¹⁰ Členství v EU bylo vnímáno jako druhé potvrzení nezávislosti Chorvatska, které sice bylo v lednu 1992 uznáno jako nezávislý stát, v zemi ovšem ještě dlouho poté působily mise nejrůznějších mezinárodních organizací, například OSN a OBSE.¹¹¹ Od členství v Evropské unii si politické vedení slibovalo konečné uznání nezávislosti státu tím, že bude přijato do institucionalizovaného společenství evropských států jako jeden z jeho

---

¹⁰⁸ Fisher, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist*, 156.

¹⁰⁹ Perenčević a Rychlík, *Dějiny Chorvatska*, 399.

¹¹⁰ Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, 98.

¹¹¹ Dejan Jović, „Croatia after Tudjman: the ICTY and issues of transitional justice“ in *War crimes, conditionality and EU integration in the Western Balkans*, ed. Judy Batt a Jelena Obradovic-Wochnik (Paris: EU Institute of Security Studies, 2009), 24.

plnoprávných členů. Dalším motivem snahy o vstup do EU bylo pro Chorvatsko také potvrzení jeho evropské identity.¹¹²

Nový politický kurz se setkal s pozitivní odezvou ze strany představitelů USA i EU. Chorvatsko bylo v květnu 2000 přijato do programu Partnerství pro mír, které je předstupněm členství v NATO.¹¹³ Evropská unie uspořádala v listopadu 2000 v Záhřebu summit, na kterém byl spuštěn Proces stabilizace a přidružení, který pro země Západního Balkánu znamenal první krok na cestě do EU. V listopadu 2001 podepsala Evropská unie s Chorvatskem Dohodu o stabilizaci a přidružení.¹¹⁴ Změny se projeví i ve vztahu chorvatské vlády k ICTY. V dubnu 2000 bylo chorvatským parlamentem schváleno prohlášení, ve kterém Chorvatsko potvrdilo pravomoc ICTY vyšetřovat incidenty, ke kterým došlo během operací Blesk a Bouře.¹¹⁵ Nová vláda se zavazovala ke spolupráci s ICTY.¹¹⁶

V červenci 2001 se však ukázalo, že kooperace s ICTY nebude pro novou vládu jednoduchým úkolem. Poté, co byla zveřejněna obvinění vůči dvěma chorvatským generálům Rahimu Ademim a Ante Gotovinovi, propukla v Chorvatsku vládní krize. Premiér Račan ihned oznámil svůj úmysl splnit povinnost, která z obvinění vyplývala, a prohlásil, že vláda oba generály vydá k trestnímu stíhání.¹¹⁷ Chtěl tak vyslat pozitivní signál směrem k mezinárodnímu společenství, zejména v situaci, kdy země usilovala o členství v EU. Jeho rozhodnutí se setkalo se slovy chvály ze strany Javiera Solany, vysokého představitele EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, a Lawrence Rossina, tehdejšího amerického velvyslance v Chorvatsku.¹¹⁸ Na druhé straně se ovšem chorvatský premiér musel vypořádat s domácí opozicí, která se stavěla proti spolupráci Chorvatska s ICTY. Proti rozhodnutí vlády se postavila nejen opoziční HDZ, ale také jedna ze stran vládní koalice, Chorvatská sociálně-liberální strana.¹¹⁹ Předseda HSLS Dražen Budiša a tři další členové vlády na protest proti premiérovi

---

¹¹² Jelena Subotić, „Europe Is a State of Mind: Identity and Europeanization in the Balkans“, *International Studies Quarterly* 55, (2011): 317, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=7&hid=15> (staženo 28. 6. 2013).

¹¹³ Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, 95.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Erözden, „Croatia &/v. ICTY: A Difficult Year of Co-operation“, 5.

¹¹⁶ Peskin, *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation*, 122 – 123.

¹¹⁷ Peskin a Boduszynski, „International Justice and Domestic Politics: Post-Tudjman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 1129.

¹¹⁸ Ibid., 1129.

¹¹⁹ Lamont, „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tudjman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, 1693.

rozhodnutí vydat obviněné Rahima Ademiho a Ante Gotovinu k trestnímu stíhání ICTY rezignovali na své ministerské posty. Chorvatsko také čelilo vládní krizi, nicméně v červencovém hlasování parlamentu se podařilo vládu udržet. Z krize však vyšla výrazně oslabena.¹²⁰

I přes svá prohlášení zatknout oba generály vláda nepřikročila k okamžité akci. Rahim Ademi se na konci července 2001 dobrovolně vzdal. Ante Gotovina se na rozdíl od něj vzdát odmítl a podařilo se mu uprchnout a skrývat se. Prokurátorka ICTY Carla Del Ponte chorvatskou vládu kritizovala, protože podle ní umožnila bývalému chorvatskému generálovi odejít ze země.¹²¹

Druhá krize spojená s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, která poznamenala období Račanovy vlády, propukla v září 2002. Tehdy byl tribunálem obviněn chorvatský generál Janko Bobetko, bývalý náčelník generálního štábu chorvatské armády. Jestliže v předchozím případě, kdy byli obviněni Rahim Ademi a Ante Gotovina, byla hlavním kritikem obvinění opoziční strana HDZ, v tomto případě kritizoval obvinění sám premiér Račan. Janko Bobetko se v Chorvatsku těšil velké popularity a podpoře veřejnosti. Račanova vláda byla po předchozích obviněních vydaných v červenci 2001 oslabena a popularita opoziční HDZ rostla. Račan se v této situaci pokusil zpochybnit obvinění námitkou u odvolacího senátu ICTY. Tato taktika byla pouze snahou získat čas, protože Statut ICTY jasně stanovuje pravomoc prokurátora obvinít podezřelého a nepovoluje státům toto rozhodnutí zpochybňovat.¹²² Prokurátor je v tomto směru zcela nezávislý. Zdravotní stav Janka Bobetka, kterému bylo v době vydání obvinění 83 let, se zhoršoval a generál v dubnu 2003 zemřel a před tribunálem tedy nikdy nestanul.¹²³

Podmínka spolupráce s ICTY jako předpoklad přijetí do EU byla členskými státy Evropské unie akceptována právě v reakci na odmítnutí chorvatské vlády vydat Janka Bobetka k trestnímu stíhání u ICTY.¹²⁴ Konkrétním důsledkem odmítavého postoje chorvatské vlády vydat Janka Bobetka k trestnímu stíhání bylo pozastavení

---

¹²⁰ Peskin, *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation*, 133.

¹²¹ Peskin a Boduszynski, „International Justice and Domestic Politics: Post-Tudjman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 1131.

¹²² Lamont, *International Criminal Justice and the Politics of Compliance*, 40 – 41.

¹²³ *Ibid.*, 41.

¹²⁴ Lamont, „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tudjman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, 1695.

ratifikace Dohody o stabilizaci a přidružení ze strany Velké Británie a Nizozemí.¹²⁵ Račanova vláda přesto podala v únoru 2003 oficiální žádost o vstup do EU.

3.4 Ivo Sanader: 2003 – 2005

Největší opoziční parlamentní strana HDZ získávala mezi chorvatskými voliči v průběhu roku 2001 a 2002 postupně stále větší podporu.¹²⁶ Parlamentní volby, které se v Chorvatsku uskutečnily v listopadu 2003, znamenaly její návrat k moci. Vítězství HDZ bylo na mezinárodním poli přijato s obavami, protože se k moci vracela strana, která v době, kdy byla v opozici, otevřeně protestovala proti spolupráci s ICTY a vydávání obviněných osob. HDZ však v opozici proměnou, zvítězilo umírněné křídlo a z extrémní pravicové strany se HDZ transformovala v umírněnou konzervativní stranu blíže středu politického spektra.¹²⁷ Jejím novým předsedou a po volbách také premiérem Chorvatska se stal Ivo Sanader. Jedním z cílů reformované HDZ bylo dovršení procesu začlenění do Evropské unie. Vláda také potvrdila závazek spolupracovat ICTY. V roce 2004 vydal Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii obvinění vůči šesti bosenským Chorvatům. Spolu s nimi byli obviněni rovněž dva chorvatští generálové Ivan Čermak a Mladen Markač za zločiny, které měli spáchat během operace Bouře. Ivo Sanader zprostředkoval jejich vydání k trestnímu stíhání a během jednoho měsíce od vydání obžaloby byli všichni převezeni do Haagu.¹²⁸ Sanaderova vláda nečelila kvůli spolupráci s ICTY parlamentní opozici, protože ultrapravicové strany, které byly hlavními odpůrci tribunálu, neměly zastoupení v parlamentu.

Jediným Chorvatem, který v té době unikal trestnímu stíhání u ICTY, byl Ante Gotovina. Právě tento fakt se stal významným faktorem, který obzvláště v období 2004 až 2005 ovlivňoval vztahy Chorvatska s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii a rovněž s Evropskou unií. Na zasedání Evropské rady v Kodani v roce 1993 byla přijata kritéria, které musí splnit země ucházející se o členství v EU. V dané zemi musí fungovat tržní ekonomika a stabilní instituce zaručující demokracii, lidská práva a právní stát. Země Západního Balkánu však musely v rámci Procesu stabilizace a přidružení přijatého v roce 1999 vedle těchto kritérií splnit ještě další specifické

---

¹²⁵ Fisher, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist*, 194.

¹²⁶ Podle průzkumů měla HDZ v květnu 2001 podporu 16 % voličů, v červnu 2002 23 % a v únoru 2003 30 % voličů. Viz Jović, „Croatia after Tudjman: the ICTY and issues of transitional justice“, 15.

¹²⁷ *Ibid.*, 16.

¹²⁸ Lamont, „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tudjman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia“, 1696.

podmínky. Mezi ně byla zahrnuta plná spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, respektování lidských práv a práv menšin, vytvoření podmínek pro návrat uprchlíků a vnitřně přesídlených osob jakož i závazek k regionální spolupráci.¹²⁹

Pro Chorvatsko se rozhodující podmínkou stala plná spolupráce s ICTY, a to v podobě zatčení Ante Gotoviny. V dubnu 2004 byl Chorvatsku udělen status kandidátské země EU. Zahájení přístupových rozhovorů mezi představiteli EU a Chorvatska bylo naplánováno na 17. března 2005. Den před plánovaným zahájením vyjednávání však Evropská rada rozhodla o jeho odkladu. Důvodem bylo oznámení prokurátorky ICTY o nedostatečném úsilí Chorvatska dopadnout Ante Gotovinu.¹³⁰ Již na konci roku 2004 se Carla Del Ponte nechala slyšet, že právě fakt, že žádný člen chorvatské vlády se nesnažil zpochybnit status národního hrdiny, který byl s Gotovinou spojován, výrazně diskreditoval Sanaderovu vládu v otázce spolupráce s ICTY.¹³¹ Sanaderova vláda na konci roku 2004 spustila kampaň, v rámci které byly transparenty s podobiznou Ante Gotoviny postupně odstraňovány z veřejných míst. Ivo Sanader představil v dubnu 2005 takzvaný akční plán, jehož cílem bylo lokalizovat Gotovinu, zatknout jej a vydat k trestnímu stíhání Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro bývalou Jugoslávii.¹³² Teprve v situaci, kdy Evropská unie demonstrovala, že členství Chorvatska v EU bude záviset na plné spolupráci s ICTY v podobě zatčení posledního obžalovaného, začala chorvatská vláda jednat. Toto úsilí vyústilo v zatčení Ante Gotoviny v prosinci 2005 na španělském ostrově Tenerife

---

¹²⁹ Ivan Rangelov, „EU Conditionality and Transitional Justice in the Former Yugoslavia“, *Croatian Yearbook of European Law and Policy* 2, (2006): 366.

¹³⁰ Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, 100 - 101.

¹³¹ Vjeran Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol“, *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010): 1731, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=24&hid=15> (staženo 23. 1. 2013).

¹³² Fisher, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist*, 196.

4 Soudní proces s Ante Gotovinou u ICTY

Ante Gotovina, který se od roku 2001 přes čtyři roky skrýval, aby se vyhnul trestnímu stíhání u Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, představoval pro Chorvatsko překážku v úsilí o dosažení členství v Evropské unii a NATO. Teprve poté, co prokurátorka ICTY Carla Del Ponte v říjnu 2005 potvrdila, že chorvatská vláda aktivně usiluje o jeho zatčení, došlo k průlomů ve vyjednávání o budoucím členství Chorvatska v Evropské unii.¹³³ Případ však nebyl význačný pouze pro Chorvatsko z hlediska jeho snah začlenit se do mezinárodních organizací. Soudní proces s tímto bývalým chorvatským generálem u ICTY se ukázal být bezprecedentním z procedurálního hlediska, a to z důvodu nestandardního postupu soudců odvolacího senátu ICTY v odvolacím řízení, jehož výsledkem bylo zproštění viny Ante Gotoviny.

4.1 Ante Gotovina

Ante Gotovina se narodil 12. října 1955 na ostrově Pašman v blízkosti dalmáckého pobřeží Chorvatska.¹³⁴ Ve svých osmnácti letech opustil Jugoslávii a stal se členem Francouzské cizinecké legie, kde sloužil v letech 1973 až 1978.¹³⁵ V osmdesátých letech pobýval ve Francii a v latinské Americe.¹³⁶ Právě v té době měl být ve Francii odsouzen za trestnou činnost spojenou s loupeží a vydíráním.¹³⁷ Do Chorvatska se vrátil v červnu 1991 a pomáhal zde vybudovat chorvatskou armádu. Mezi 4. srpnem a 15. listopadem 1995 byl Gotovina velitelem chorvatské armády ve vojenském distriktu v okolí Splitu a velitel operace Bouře v jižní části Krajiny.¹³⁸

V říjnu 2000 byl spolu s dalšími šesti chorvatskými generály poslán do výslužby rozhodnutím prezidenta Mesiće.¹³⁹ Ten tímto krokem reagoval na otevřený dopis, ve

---

¹³³ Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, 101.

¹³⁴ Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol“, 1711.

¹³⁵ Amended Joinder Indictment, Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-PT, 17 May 2007, par. 2.

¹³⁶ Jean-Arnault Dérens, „TPI: le général croate fugitif Ante Gotovina est un citoyen français“, *Le Monde Diplomatique*, 1. března 2005, <http://www.monde-diplomatique.fr/dossiers/gotovina/> (staženo 16. 5. 2013).

¹³⁷ Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol“, 1711.

¹³⁸ Amended Joinder Indictment, Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-PT, 17 May 2007, § 4.

¹³⁹ Jović, „Croatia and the European Union: a long delayed journey“, 96.

kterém skupina dvanácti chorvatských generálů kritizovala kroky, které nová vláda podnikla v rámci spolupráce s ICTY.¹⁴⁰

Ante Gotovina, stejně jako například Janko Bobetko, kteří otevřeně odmítali s tímto tribunálem spolupracovat, upoutali větší pozornost a získali větší podporu veřejnosti než jiní obvinění Chorvaté, kteří se dobrovolně vzdali a s tribunálem spolupracovali.¹⁴¹ Vzhledem k tomu, že Janko Bobetko zemřel a Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii nebyl nikdy souzen, stal se Ante Gotovina nejvýše postaveným Chorvatem, kterého tento tribunál trestně stíhal. Ante Gotovina byl navíc obviněn v souvislosti s operací Bouře, jejímž byl celkovým velitelem. Jeden ze sloganů, který byl v souvislosti s Ante Gotovinou nejčastěji používán, zněl „hrdina, a ne zločinec“ (*Heroj! A ne zločinac*). Populárním se tento slogan stal zejména poté, co transparent s tímto nápisem a fotografií Ante Gotoviny visel od roku 2001 poblíž vstupu do starého města v Zadaru.¹⁴²

Průzkumy veřejného mínění o vnímání Ante Gotoviny chorvatskou veřejností provedené v letech 2005 a 2006 naznačují, že byl Gotovina v Chorvatsku považován spíše za národního hrdinu než válečného zločince. Když měli diváci v průběhu vysílání televizního pořadu *Latinica* na počátku roku 2005, kdy byl Gotovina stále na útěku, například hlasovat, zda by jej nahlásili na policii v případě, že by jej náhodně potkali, 92 % z nich uvedlo, že by mu pomohli nadále se skrývat.¹⁴³ V rámci druhého průzkumu provedeného v roce 2006 v době, kdy byl Gotovina již zatčen, prohlásilo 64,8 % dotázaných, že mají o bývalém generálovi pozitivní mínění.¹⁴⁴ Hlavními aktéry v chorvatské společnosti, kteří veřejně vystupovali na obranu Ante Gotoviny a proti spolupráci chorvatských vlád s ICTY, byly pravicové strany a spolky válečných veteránů.¹⁴⁵ Ovšem jak poukazuje Vjeran Pavlaković, žádné z pravicových politických stran se tyto postoje nepodařilo proměnit v politický úspěch a získat v parlamentních volbách v letech 2003 a 2007 dostatek hlasů pro vstup do parlamentu.¹⁴⁶

---

¹⁴⁰ Fisher, *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist*, 180.

¹⁴¹ Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol“, 1730.

¹⁴² *Ibid.*, 1718.

¹⁴³ Tamara Banjeglav, „Dealing with the Past in Post-War Croatia: Perceptions, Problems and Perspectives“, in *Transitional Justice and Civil Society in the Balkans*, eds. Olivera Simić a Zala Volčič, (New York: Springer, 2013), 38 - 39.

¹⁴⁴ Pavlaković, „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol“, 1718.

¹⁴⁵ *Ibid.*, 1734.

¹⁴⁶ *Ibid.*, 1733.

Obvinění vůči Ante Gotovinovi vydala tehdejší prokurátorka ICTY Carla Del Ponte 8. června 2001. Ante Gotovina byl obviněn ze spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů spadajících do kategorie vymezené článkem 3 Statutu ICTY, tedy porušení zákonů a obyčejů války. Těchto trestných činů se měl Gotovina dopustit jakožto člen společného zločinného podniku, k jehož realizaci měl přispět z hlediska svého postavení v rámci chorvatské armády.¹⁴⁷

4.2 Společný zločinný podnik

Institut společného zločinného podniku (*Joint Criminal Enterprise*, JCE) představuje jednu z forem individuální trestní odpovědnosti, na jejímž základě může být fyzická osoba obžalována z některé ze čtyř kategorií zločinů stanovených Statutem ICTY v člancích č. 2 až 5.¹⁴⁸ Petr Válek připomíná, že společný zločinný podnik netvoří samostatnou kategorii trestného činu, ale je „formou účastenství“ na některém z trestných činů spadajících do věcné příslušnosti ICTY.¹⁴⁹ JCE přitom není explicitně uveden v článku č. 7 Statutu ICTY, který vyjmenovává formy individuální trestní odpovědnosti.¹⁵⁰ Společný zločinný podnik jako formu individuální trestní odpovědnosti poprvé zformuloval odvolací senát ICTY v případě *Prosecutor v. Tadić* v roce 1999.¹⁵¹ Odvolací senát dospěl k závěru, že tato forma individuální trestní odpovědnosti ve Statutu ICTY implicitně zahrnuta je.¹⁵² Článek č. 7 Statutu ICTY totiž stanovuje, že trestně odpovědná je za trestný čin ta osoba, která jej plánovala, nebo jeho spáchání podněcovala či nařídila.¹⁵³ A dále rovněž ta osoba, která trestný čin spáchala nebo jej jinak pomohla plánovat, připravit nebo vykonat.¹⁵⁴ Odvolací senát poté poukázal na obecné ustanovení Statutu ICTY, podle nějž je úkolem ICTY trestně stíhat

---

¹⁴⁷ Amended Joinder Indictment, *Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač*, Case No. IT-06-90-PT, 17 May 2007, § 18.

¹⁴⁸ Allison Marston Danner a Jenny S. Martinez, *California Law Review* 93, č. 75 (2005): 103, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0659fc60-10f6-43e1-bbb9-8813674042f9%40sessionmgr114&vid=6&hid=16> (staženo 2. 2. 2013).

¹⁴⁹ Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*, 47.

¹⁵⁰ Danner a Martinez, „Guilty Associations: Joint Criminal Enterprise, Command Responsibility, and the Development of International Criminal Law“, 103.

¹⁵¹ Antonio Cassese, „The Proper Limits of Individual Responsibility under the Doctrine of Joint Criminal Enterprise“, *Journal of International Criminal Justice* 5 (2007): 110, <http://jicj.oxfordjournals.org.ezproxy.is.cuni.cz/content/5/1/109.full.pdf+html?maxtoshow=&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=the+proper+limits&searchid=1&FIRSTINDEX=0&resourcetype=HWCIT> (staženo 22. 3. 2013).

¹⁵² *Prosecutor v. Tadić*, Case No. IT-94-1-A, Judgment, 15 July 1999, § 220.

¹⁵³ Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.

¹⁵⁴ *Prosecutor v. Tadić*, Case No. IT-94-1-A, Judgment, 15 July 1999, § 220.

všechny osoby odpovědné za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva.¹⁵⁵ Tedy ne jen ty, které daný trestný čin přímo spáchaly, ale i ty, kteří jeho spáchání jakýmkoli způsobem napomohly. Jedním z charakteristických rysů zločinů podle mezinárodního práva je fakt, že jsou páčány kolektivem osob. Každý člen tohoto kolektivu přitom může při spáchání zločinu spadajícího do společného záměru sehrát odlišnou roli.¹⁵⁶ Institut společného zločinného plánu je odpovědí na tuto skutečnost a zakládá individuální trestní odpovědnost osob, které ke spáchání závažných zločinů určitým způsobem přispěly, i když jej fyzicky nespáchali, za předpokladu, že sdílely záměr společného zločinného podniku.

Je stanoven princip, podle něž lze ustanovení, která Statut ICTY přímo nezmiňuje, hledat ve zvykovém mezinárodním právu.¹⁵⁷ Soudci odvolacího senátu se proto obrátili k judikatuře vojenských soudů z doby druhé světové války. Vycházeli z několika soudních případů, kdy byli jednotlivci odsouzeni za účast na společném plánu, který zahrnoval páčání trestné činnosti. Po prozkoumání jednotlivých případů rozhodl odvolací senát o tom, že tato forma individuální trestní odpovědnosti je ve zvykovém právu pevně zakotvena a může být tedy použita i Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.¹⁵⁸

Odvolací senát poté zformuloval tři základní znaky, které tvoří objektivní stránku společného zločinného podniku. Prvním z nich je pluralita osob. Společný zločinný podnik vzniká jako záměr skupiny dvou a více osob spáchat trestný čin.¹⁵⁹ Druhým znakem je existence společného plánu, který zahrnuje spáchání zločinu podle mezinárodního práva spadajícího do věcné příslušnosti ICTY. Tento plán přitom nemusí být formulován předem a může vzniknout spontánně.¹⁶⁰ Posledním znakem je účast obviněného na tomto společném zločinném plánu.

Účast se přitom liší v závislosti na kategorii JCE. Soudci odvolacího senátu v případě *Tadić* totiž rozlišili tři kategorie JCE. První z nich představuje „odpovědnost

---

¹⁵⁵ Ibid., § 189.

¹⁵⁶ Giulia Bigi, „Joint Criminal Enterprise in the Jurisprudence of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the Prosecution of Senior Political and Military Leaders: The Krajišnik Case“, *Max Planck Yearbook of United Nations Law* 14 (2010): 53, http://www.mpil.de/files/pdf3/mpunyb_02_big_i_14.pdf (staženo 1. 6. 2013). 53

¹⁵⁷ Cassese, „The Proper Limits of Individual Responsibility under the Doctrine of Joint Criminal Enterprise“, 114.

¹⁵⁸ Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-A, Judgment, 15 July 1999, § 220.

¹⁵⁹ Verena Haan, „The Development of the Concept of Joint Criminal Enterprise at the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, *International Criminal Law Review* 5, č. 2 (2005): 180, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b8dc6d5c-b372-4282-9f01-5b60c252c576%40sessionmgr110&vid=8&hid=107> (staženo 20. 1. 2013).

za společný úmyslný záměr“.¹⁶¹ Všichni členové JCE jsou přitom odpovědni za spáchané trestné činy stejnou měrou bez ohledu na míru jejich příspěví při provádění daného plánu.¹⁶² Musí však být prokázáno, že k vykonání plánu vědomě a dobrovolně přispěli a že sdíleli záměr tohoto plánu. Druhou kategorií JCE tvoří participace obžalovaného na provozu „institucionalizovaného společného zločinného plánu“.¹⁶³ Tato kategorie s případem *Tadić* nesouvisela a není relevantní ani v případě Gotoviny. Institucionalizovaným společným zločinným plánem jsou myšleny koncentrační či zajatecké tábory. Individuální trestní odpovědnost je připisována osobám, které se podílejí na jejich provozu. Třetí kategorie JCE zakládá individuální trestní odpovědnost za trestné činy spáchané nad rámec smluveného plánu, k jejichž spáchání dojde při jeho vykonávání. Každý z účastníků JCE je trestně odpovědný za takový čin, pokud se prokáže, že tyto činy byly přirozeným a předvídatelným důsledkem vykonávání společného zločinného podniku a účastník JCE si byl vědom, že k jejich spáchání může dojít.¹⁶⁴ Tohoto rizika nicméně nedbal a vědomě jej podstoupil. V případě Ante Gotoviny jsou relevantní první a třetí kategorie JCE.

4.3 Verdikt soudního senátu ICTY

Soudní proces v případě *Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač* začal 11. března 2008 a soudní senát vynesl rozsudek 15. dubna 2011. Členy tohoto soudního senátu byli Alphons Orić, Uldis Ķiniš a Elizabeth Gwaunza, přičemž prvně jmenovaný byl jeho předsedou. Soudci dospěli k závěru, že v době nejpozději od konce července 1995 do 15. listopadu téhož roku existoval společný zločinný podnik, jehož cílem bylo trvalé odsunutí srbského civilního obyvatelstva z oblasti Krajiny za použití síly nebo pod výhrůžkou jejího použití.¹⁶⁵ Účastníky tohoto JCE byli podle zjištění soudců vysocí chorvatští vojenští a političtí představitelé, přičemž klíčovými

---

¹⁶⁰ Ibid., 180.

¹⁶¹ Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*, 49.

¹⁶² Cassese, „The Proper Limits of Individual Responsibility under the Doctrine of Joint Criminal Enterprise“, 111.

¹⁶³ Válek, *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*,

¹⁶⁴ Haan, „The Development of the Concept of Joint Criminal Enterprise at the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia“, 191 – 192.

¹⁶⁵ *Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač*, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 2314 – 2315.

účastníkem tohoto JCE byl sám bývalý chorvatský prezident Franjo Tuđman.¹⁶⁶ O tom, že JCE existoval, rozhodli soudci na základě čtyř vzájemně se podporujících skutečností.

První z nich byla schůzka na ostrově Brioni 31. července 1995, na které byla naplánována vojenská operace Bouře. Této schůzky se účastnili tehdejší chorvatský prezident Franjo Tuđman a další chorvatští vojenští a političtí představitelé, mezi něž patřili bývalý ministr obrany Gojko Šušak, bývalý náčelník generálního štábu chorvatské armády Zvonimir Červenko, Ante Gotovina a Mladen Markač. Soudci podrobně zkoumali záznamy pořízené z jednání na ostrově Brioni a došli k závěru, že hlavním projednávaným bodem bylo plánování vojenské operace proti armádě RSK.¹⁶⁷ Zároveň ale přiznali, že během schůzky účastníci diskutovali i o srbských civilistech žijících v oblasti. Byla například projednávána strategie, jak během útoku zajistit civilistům v oblasti únikovou cestu a Tuđman zdůraznil nutnost ukázat srbským civilistům „cestu pryč“ (*way out*).¹⁶⁸ Po prozkoumání výroků účastníků schůzky na ostrově Brioni ohledně srbských civilistů soudci vyloučili, že by se mohly týkat evakuace civilního obyvatelstva. Podle soudců poukazyvaly na záměr vyhnat civilní srbské obyvatelstvo z oblasti.¹⁶⁹ Tato prohlášení zvažil soudní senát také ve světle událostí, k nimž došlo v následujících dnech během operace Bouře. Jednalo se o útok bombardováním zahájený chorvatskou armádou 4. srpna 1995 na města Knin, Gračac, Obrovac a Benkovac v oblasti Krajiny. Právě toto bombardování bylo druhou okolností, která podle soudního senátu potvrzovala existenci JCE.¹⁷⁰

Soudní senát shledal, že bombardování zmíněných čtyř měst ve dnech 4. a 5. srpna 1995 bylo nerozlišující a tudíž protiprávní. Terčem útoku totiž nebyly pouze konkrétní, předem stanovené vojenské objekty, ale rovněž civilní objekty.¹⁷¹ K tomuto závěru soudní senát došel poté, co porovnal rozkazy velitelů chorvatské armády a dělostřelecké záznamy s nálezy dopadů střel. Cílem bylo zjistit, zda chorvatská armáda během útoku mířila na předem stanovené vojenské cíle, jejichž zasažení poskytuje v boji vojenskou výhodu, nebo zda byly terčem útoku rovněž civilní objekty. Soudci přitom brali v potaz i množství střel, které byly na města vypáleny. Tyto skutečnosti poté soudci soudního senátu posoudili ve světle výpovědí expertního

---

¹⁶⁶ Ibid., § 2316.

¹⁶⁷ Ibid., § 1990.

¹⁶⁸ Ibid., § 2304.

¹⁶⁹ Ibid., § 1995.

¹⁷⁰ Ibid., § 2311.

svědka Koningse, podplukovníka Nizozemské královské armády, a dvou dalších svědků o typech zbraní, které chorvatská armáda během operace Bouře používala a o přesnosti těchto zbraní.

Během 4. a 5. srpna 1995 dopadlo na město Knin nejméně devět set střel v době, kdy z Kninu nepřicházel žádný vojenský odpor ze strany RSK.¹⁷² Přitom nejméně padesát z těchto střel dopadlo do vzdáleností 300 až 700 metrů od nejbližších vojenských cílů, které byly chorvatskou armádou předem identifikovány a představovaly tak legitimní cíl útoku.¹⁷³ Navíc byly střely rozesety po celém městě. Předvolaní svědci uvedli, že odchylky dopadů střel se mohou různit v závislosti na vnějších faktorech, jako je například rychlost větru či teplota okolního vzduchu. Soudní senát uznal, že o těchto faktorech neměl k dispozici žádné údaje. Svědek Leslie dále uvedl, že u prvního výstřelu je přijatelná odchylka dopadu 400 metrů od cíle, na který bylo mířeno.¹⁷⁴ Soudní senát na základě předložených faktů považoval za racionální následující výklad: pokud střela dopadla do vzdálenosti maximálně 200 metrů od legitimního vojenského cíle, byla na něj vystřelena záměrně.¹⁷⁵ Žádné detailnější vysvětlení toho, proč soudci zvolili jako odchylku právě vzdálenost 200 metrů, není v rozsudku uvedeno. Soudní senát poté tento takzvaný standard 200 metrů použil jako nástroj, podle nějž posuzoval případ od případu střely, které dopadly do vzdálenosti více než 200 metrů od vojenského cíle.¹⁷⁶

O tom, že byly útoky protiprávní, soudní senát rozhodl i na základě dalších skutečností. Patřily mezi ně výpovědi svědků, kteří se ve městech v době útoku nacházeli a také rozkaz, který vydal Ante Gotovina 2. srpna 1995, v němž nařídil „podrobit města dělostřelecké palbě“.¹⁷⁷ Soudní senát tento výrok interpretoval tak, že terčem útoku měla být celá města, ne pouze předem určené vojenské objekty. Další skutečností, která podporovala rozhodnutí soudního senátu o protiprávnosti bombardování, byly útoky na dva objekty v Kninu, ve kterých se měl podle informací

---

¹⁷¹ Ibid., § 1911.

¹⁷² Ibid., § 1899.

¹⁷³ Ibid., § 1906.

¹⁷⁴ Ibid., § 1898.

¹⁷⁵ Ibid., § 1898.

¹⁷⁶ Janine Natalya Clark, „Courting Controversy: The ICTY’s Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač“, *Journal of International Criminal Justice* 11 (2013): 408, <http://jicj.oxfordjournals.org.ezproxy.is.cuni.cz/content/11/2/399.full.pdf+html?maxtoshow=&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=janine+natalya+clark&searchid=1&FIRSTINDEX=0&resourcetype=HWCI> T (staženo 20. 6. 2013).

¹⁷⁷ Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 1893.

chorvatské armády skrývat tehdejší prezident Republiky srbská Krajina Milan Martić. Chorvatská armáda na tyto objekty zacílila bombardování přesto, že se nacházely v rezidenční oblasti, kde byli přítomni civilisté. Soudní senát vzal v úvahu i typ zbraní, který byl k tomuto útoku použit a množství střel, které byly na rezidenci Milana Martiće vypáleny, a shledal, že byl útok v rozporu se zásadou proporcionality. Tato zásada patří mezi jednu z povinností, které jsou válčící strany povinny v boji dodržovat s ohledem na civilní obyvatelstvo.¹⁷⁸ Zásada proporcionality zakazuje takové útoky, jejichž dopad na civilní obyvatelstvo je vyšší než útokem dosažená vojenská výhoda.¹⁷⁹

Podle soudního senátu naplnilo bombardování skutkovou podstatu zločinu deportace jakožto zločinu proti lidskosti.¹⁸⁰ Deportace je definována jako „násilné vysídlení osob z jejich zákonného místa pobytu za neexistence důvodů povolených mezinárodním právem“.¹⁸¹ Soudní senát shledal, že bombardování čtyř měst nacházejících se v oblasti Krajiny vyvolalo u civilistů strach a že právě tento strach byl primární a přímou příčinou odchodu těchto osob z oblasti, kde zákonně pobývali.¹⁸² V důsledku bombardování z měst uprchlo na dvacet tisíc civilistů. Vzhledem k etnickému složení těchto měst, ve kterých většinu obyvatelstva tvořili Srbové, představovaly tyto útoky podle soudního senátu i zločin „perzekuce“. Ta je jedním ze zločinů proti lidskosti definovaných Statutem ICTY. Perzekuce z důvodů politických, rasových či náboženských je definována jako „úmyslné a závažné zbavení základních práv v rozporu s mezinárodním právem“.¹⁸³ Charakteristickým znakem perzekuce je její diskriminační záměr. Je spáchána vůči osobám, které spadají do určité rasové, náboženské či etnické skupiny, přičemž terčem útoku jsou tyto osoby právě kvůli své příslušnosti do jedné ze zmíněných skupin.¹⁸⁴

Třetí skutečností poukazující na existenci JCE byly zločiny páchané jednotkami chorvatské armády a zvláštní policie v oblasti Krajiny v době od 5. srpna 1995 do poloviny listopadu téhož roku, tedy v době, kdy již byla operace Bouře ukončena

---

¹⁷⁸ Fuchs Jiří, *Mezinárodní humanitární právo* (Praha: Ministerstvo obrany, 2007), 59 – 61.

¹⁷⁹ *Ibid.*, 44.

¹⁸⁰ Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 2311.

¹⁸¹ Sběrka mezinárodních smluv č. 84/2009, Římský statut Mezinárodního trestního soudu, čl. 7.

¹⁸² Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, §1745.

¹⁸³ Sběrka mezinárodních smluv č. 84/2009, Římský statut Mezinárodního trestního soudu, čl. 7.

¹⁸⁴ Schabas, *The UN International Criminal Tribunals: The Former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone* 218.

a chorvatská vláda získala nad oblastí plnou kontrolu.¹⁸⁵ Oběťmi těchto útoků se stali Srbové, kteří v oblasti Krajiny zůstali po skončení operace Bouře. Podle soudního senátu se tyto zločiny rovnaly deportaci, protože oběti těchto zločinů a osoby, které byly svědky jejich páčání, se ocitly v situaci, kdy neměly na výběr a musely z oblasti, kde zákonně pobývaly, uprchnout.¹⁸⁶ Soudní senát neshledal, že by tyto zločiny spadaly do první kategorie společného zločinného plánu, tedy že se na jejich spáchání účastníci společného zločinného podniku předem dohodli. Nicméně rozhodl o tom, že tyto zločiny byly přirozeným a předvídatelným důsledkem vykonávání JCE a jako takové spadaly do třetí kategorie JCE.

Čtvrtým a posledním důkazem existence společného zločinného podniku byla podle soudního senátu diskriminační opatření, která chorvatská vláda přijala s cílem učinit odchod Srbů z Krajiny trvalým.¹⁸⁷ Krátce po ukončení operace Bouře byla přijata legislativní opatření týkající se majetku opuštěného Srby, kteří z oblasti Krajiny uprchli v důsledku bombardování a v důsledku zločinů páchaných na Srbech jednotkami chorvatské armády a zvláštní policie během srpna a září 1995. Chorvatský parlament přijal v září 1995 Zákon o dočasném převzetí a správě vymezeného majetku (*Law on Temporary Take-Over and Administration of Specified Property*). Podle tohoto zákona připadly všechny domy a další opuštěný majetek jejich vlastníky pod dočasnou správu vlády.¹⁸⁸ Zákon stanovil lhůtu devadesáti dnů, dokdy se měli původní majitelé do oblasti vrátit a přihlásit se o svůj majetek.¹⁸⁹ V opačném případě byl jejich majetek zestátněn. Tento zákon byl posléze doplněn Zákonem o oblastech zvláštního státního zájmu (*Law on Areas of Special State Concern*), který byl přijat 17. května 1996. Podle něj mohla chorvatská vláda poskytnout majetek, který přešel pod její správu prvně jmenovaným zákonem, k užívání uprchlíkům či vnitřně přesídleným osobám.¹⁹⁰ Osoby, které se v daných domech usídlily, mohly navíc podle Zákonu o oblastech zvláštního státního zájmu po

---

¹⁸⁵ Human Rights Watch, „Croatia: Impunity for Abuses Committed During “Operation Storm“ and the Denial of the Right of Refugees to Return to the Krajina“, August 1996, <http://www.hrw.org/reports/1996/Croatia.htm> (staženo 10. 3. 2013).

¹⁸⁶ Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 1756.

¹⁸⁷ Ibid., § 2312.

¹⁸⁸ Brad K. Blitz, „Democratic Development, Judicial Reform and the Serbian Question in Croatia“, *Human Rights Review* 9, č. 1 (2008): 129, <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=26&hid=15> (staženo 4. 7. 2013).

¹⁸⁹ Ibid., 129.

¹⁹⁰ Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 2075.

uplynutí lhůty deseti let tento majetek vydržet.¹⁹¹ Podle soudního senátu tato opatření znemožňovala návrat srbského obyvatelstva, které z oblasti uprchlo, a byla tak dalším důkazem existence JCE. Cílem těchto opatření bylo podle soudního senátu učinit odchod Srbů trvalým. Soudní senát shledal, že tato opatření se rovnala perzekuci jakožto zločinu proti lidskosti.

Poté, co soudní senát stanovil, že společný zločinný podnik na základě čtyř výše zmíněných skutečností existoval, zabýval se otázkou, zda Ante Gotovina byl jeho účastníkem a zda svými činy nebo opomenutím přispěl k jeho vykonání. Ante Gotovina se jakožto velitel vojenské oblasti v okolí Splitu zúčastnil schůzky na ostrově Brioni, kde byla operace Bouře naplánována. Existuje záznam o tom, že během jednání Gotovina prohlásil, že „pokud dostane rozkaz zaútočit na Knin, město bude během několika hodin úplně zničeno“.¹⁹² Soudní senát dále shledal, že Gotovinuův rozkaz z 2. srpna 1995, kterým nařídil bombardovat města Benkovac, Knin a Obrovac byl zamýšlen jako útok na města jako taková, nikoliv na předem stanovené cíle. Tyto útoky byly podle zjištění soudního senátu protiprávními útoky na civilní objekty a civilisty a představovaly významnou součást vykonání společného zločinného podniku. Soudci dále dospěli k závěru, že Ante Gotovina z titulu své pozice nevyvinul dostatečné úsilí, aby potrestal pachatele zločinů, k nimž docházelo v době po skončení operace Bouře. Tito pachatelé byli jeho podřízenými. Na základě těchto skutečností soudní senát rozhodl o tom, že Ante Gotovina byl účastníkem společného zločinného podniku a sdílel jeho cíl, jímž bylo vyhnání srbského obyvatelstva z oblasti Krajiny za použití násilí. Svým jednáním navíc podstatně přispěl k vykonání tohoto společného zločinného podniku. Byl proto shledán vinným ze zločinů, které spadaly do první kategorie JCE, tedy deportace, násilného přesunu a persekuce jakožto zločinů proti lidskosti. Soudní senát se dále zabýval otázkou, zda byl Gotovina trestně odpovědný i za zločiny spadající do třetí kategorie JCE, tedy za ničení, plenění, vraždu, nelidské činy a kruté zacházení, které byly páčány po skončení operace Bouře v průběhu srpna a září 1995.¹⁹³ Tím, že Gotovina nařídil protiprávní útoky na města Benkovac, Knin a Obrovac, dal podle soudců najevo svůj postoj vůči Srbům a vůči zločinnům jako takovým. Podle soudního senátu si byl Gotovina vědom etnického napětí, které v oblasti

---

¹⁹¹ Ibid., § 2075.

¹⁹² Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, § 81.

¹⁹³ Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011, § 2374.

v té době panovalo, což dokazovalo například jeho prohlášení o vojenských jednotkách, které se měly mstít za události, k nimž došlo v roce 1991, kdy byli z oblasti vyháněni Chorvaté.¹⁹⁴ Navíc na schůzce uskutečněné 2. srpna 1995, které se Gotovina účastnil, varoval ministr obrany Šušak před rizikem nekontrolovaného chování vojenských jednotek.¹⁹⁵ Ante Gotovina nicméně tohoto rizika nedbal. Na základě těchto zjištění byl Gotovina odsouzen k dvaceti čtyřem letům odnětí svobody.

4.4 Verdikt odvolacího senátu ICTY

Přestože verdikt soudního senátu o vině obžalovaných v případě *Gotovina et al.* byl založen na několika vzájemně se podporujících důkazech svědčících o existenci společného zločinného podniku, odvolací senát se ve své analýze zaměřil zejména na takzvaný standard 200 metrů, který byl součástí rozboru dopadů střel na města v Krajíně během operace Bouře. Rozsudek nad odsouzenými Ante Gotovinou a Mladenem Markačem byl vyneset 16. listopadu 2012. V odvolacím senátu zasedlo pět soudců, kterými byli Theodor Meron, od roku 2011 předseda ICTY, a dále Carmel Agius, Patrick Robinson, Mehmet Güney a Fausto Pocar. Procesní a důkazní řád ICTY stanovuje podmínku, že na verdiktu se musí shodnout většina z pěti soudců.¹⁹⁶ Pokud některý ze soudců s rozhodnutím většiny nesouhlasí, má právo připojit k rozsudku takzvané odlišné stanovisko, ve kterém objasní důvody svého nesouhlasu.¹⁹⁷ V tomto případě se na verdiktu shodla většina tří soudců, a to Theodor Meron, Patrick Robinson a Mehmet Güney (dále jen Většina). Tito tři soudci zvrátili rozhodnutí soudního senátu a rozhodli o zproštění viny Ante Gotoviny. Soudci Carmel Agius a Fausto Pocar se od verdiktu Většiny ve svých odlišných stanoviscích ostře distancovali.

Soudci odvolacího senátu se po prozkoumání verdiktu soudního senátu jednomyslně shodli na tom, že tento senát pochybil, když přijal takzvaný standard 200 metrů, a to ze dvou důvodů. Prvním z nich byl fakt, že přijetí tohoto standardu nebylo podloženo důkazy, které soudci během soudního procesu obdrželi. Druhý omyl spočíval v tom, že soudní senát neposkytl odůvodněné stanovisko přijetí tohoto standardu. Soudci se však rozcházeli v názoru, jaký dopad měl tento omyl na celkový verdikt.

---

¹⁹⁴ Ibid., § 2373.

¹⁹⁵ Ibid., § 2374.

¹⁹⁶ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, *Rules of Procedure and Evidence*, Rule 117.

¹⁹⁷ Ibid., Rule 117.

Podle Většiny nálezn protiprávnosti útoku závisel právě na rozboru dopadů střel za použití standardu 200 metrů, jehož zamítnutí podle Většiny znamenalo i zpochybnění závěru, že útoky na města Knin, Obrovac, Gračac a Benkovac byly protiprávní. Většina tedy interpretovala rozsudek soudního senátu tak, že protiprávnost útoků na zmíněná čtyři města byla zásadním důkazem existence společného zločinného podniku. V důsledku této argumentace Většina rozhodla, že nebyly-li útoky protiprávní, potom neexistoval ani společný zločinný podnik. Vzhledem k tomu, že Ante Gotovina byl odsouzen na základě účasti na společném zločinném podniku, v důsledku zrušení existence tohoto JCE byl zproštěn viny.

S tímto závěrem nesouhlasili soudci Carmel Agius a Fausto Pocar a ve svých odlišných stanoviscích poukázali na skutečnost, že Většina nedodržela standardní postup odvolacího řízení. Článek č. 25 Statutu ICTY předvídá možnost odvolání odsouzeného z důvodu právního omylu, který činí rozhodnutí soudního senátu neplatným, či z důvodu skutkového omylu, který zapříčinil justiční omyl.¹⁹⁸ Judikaturou ICTY byl zakotven standard, podle nějž má odvolací senát v obou případech postupovat. V případě právního omylu, který vznikl aplikací nesprávného právního standardu na skutková zjištění, je úkolem odvolacího senátu zformulovat správný právní standard a přezkoumat podle něj relevantní skutková zjištění soudního senátu.¹⁹⁹ V případě skutkového omylu má odvolací senát povinnost prokázat, že je nade vše pochybnost přesvědčen o tom, že závěr, ke kterému dospěl soudní senát, nebyl na základě zjištěných faktů racionálním závěrem.²⁰⁰ Odvolací senát má případně možnost nařídit opakované řízení, to znamená postoupit případ zpět soudnímu senátu.

Jak bylo zmíněno výše, Většina shledala, že se soudní senát dopustil v souvislosti s přijetím standardu 200 metrů dvou omylů. Prvním omylem bylo přijetí standardu, který neodpovídal skutkovým zjištěním. Tento omyl však Většina neoznačila ani za právní, ani za skutkový, pouze konstatovala, že se soudní senát dopustil omylu.²⁰¹ Druhým omylem bylo neposkytnutí odůvodněného stanoviska s ohledem na přijetí standardu 200 metrů. Tento omyl Většina považovala za právní.²⁰² Soudce Carmel Agius poukázal na fakt, že se v tomto případě sice jednalo o právní omyl, ale jiného

---

¹⁹⁸ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, čl. 25.

¹⁹⁹ Prosecutor v. Ramush Haradinaj, Idriz Balaj, Lahi Brahimaj, Case No. IT-04-84-A, Appeal Judgment, 19 July 2010, § 11.

²⁰⁰ Ibid. § 12.

²⁰¹ Ibid., § 6.

²⁰² Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, Dissenting Opinion of Judge Carmel Agius, § 9.

druhu. Právním omylem v tomto případě bylo neposkytnutí zdůvodnění ze strany soudců soudního senátu, na základě jakých ukazatelů dospěli k přijetí odchylky 200 metrů. Upozornil tak na skutečnost, že pokud Většina neidentifikuje právní omyl, který vznikl aplikací nesprávného právního standardu, není oprávněna přistoupit k revizi skutkových zjištění soudního senátu.²⁰³ V případě prvního omylu bylo úkolem Většiny rozhodnout, zda se jednalo o právní či skutkový omyl a podle toho postupovat. O tom, zda tento omyl Většina považovala za skutkový či právní není v celém rozsudku zmínka.²⁰⁴ Přesto se Většina rozhodla, že přezkoumá zjištění soudního senátu.

Podle stanovených pravidel však při přezkoumání v důsledku právního omylu vyvstávají dvě povinnosti. První z nich je zformulovat správný právní standard, který by nahradil chybný standard 200 metrů. Druhou povinností bylo za použití tohoto standardu posoudit, zda byly útoky protiprávní či nikoliv. Avšak v rozporu se zavedenými pravidly Většina tímto způsobem nepostupovala. Aniž by stanovila právní standard, přistoupila k přezkoumání faktů daného případu. Soudce Fausto Pocar ve svém odlišném stanovisku podotkl, že se nejednalo o přezkoumání faktů, nýbrž o zhodnocení analýzy a nálezu soudního senátu.²⁰⁵

Přestože v rozsudku soudního senátu byla analýza protiprávnosti útoku provedena na více než dvou stech stranách, Většina odvolacího senátu přezkoumala zjištění o útocích na města Knin, Obrovac, Gračac a Benkovac v rozsahu pouhých tří odstavců.²⁰⁶ Podle Většiny při neexistenci standardu 200 metrů je skutečnost, že velké množství střel dopadlo do vzdálenosti větší než 200 metrů od legitimního vojenského cíle, možné vysvětlit tím, že odchylka používaných zbraní mohla být ve skutečnosti větší. Dále skutečnost, že střely byly rozesety na mnoha místech v Kninu, je podle Většiny možné vysvětlit tím, že vojenské cíle se nacházely v různých částech města a tento fakt spolu s možností větší odchylky způsobil, že střely dopadly do různých částí města. Většina také usoudila, že záznamy o tom, že jednotky chorvatské armády mířily na města jako taková a nikoliv na předem stanovené vojenské cíle je při zamítnutí standardu 200 metrů nepřesvědčivá. Tímto způsobem, který soudce Carmel Agius

---

²⁰³ Ibid., § 9.

²⁰⁴ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, Dissenting Opinion of Judge Fausto Pocar, § 6.

²⁰⁵ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, Dissenting Opinion of Judge Fausto Pocar, § 12.

²⁰⁶ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, § 65 – 67.

označil za „nepřijatelně spekulativní“, tedy Většina zavrhl veškerou evidenci týkající se dopadů střel.²⁰⁷

Ve své argumentaci přitom Většina na žádném místě nezmiňuje, lze-li i přes vadný standard 200 metrů na základě důkazů o dopadech střel určit, zda byly útoky protiprávní, či nikoli. Bylo zaznamenáno, že na město Knin dopadlo v průběhu jednoho a půl dne celkem 900 střel, přitom se město nestavělo na odpor. Tato skutečnost podle soudce Carmela Agiuse nikdy nebyla odvolacím senátem zpochybněna, a měla tak být zohledněna.²⁰⁸ I při zamítnutí standardu 200 metrů měl soudní senát k dispozici výpovědi svědků předvolaných během soudního procesu, kteří jako nejvyšší možnou míru odchylky zbraní používaných chorvatskou armádou uvedli 400 metrů.²⁰⁹

Jak bylo zmíněno výše, soudní senát rozhodl v tomto případě o existenci společného zločinného podniku na základě čtyř vzájemně se podporujících skutečností. Vedle protiprávních útoků na civilisty a civilní objekty ve městech Knin, Benkovac, Gračac a Obrovac se jednalo o schůzku chorvatských politických a vojenských představitelů na ostrově Brioni 31. července 1995, zločiny páchané na Srbech jednotkami chorvatské armády a zvláštní policie v srpnu a září 1995 a legislativní opatření diskriminující Srby zavedená v Chorvatsku po skončení operace Bouře. Většina tyto tři skutečnosti v pouhých třech odstavcích rozsudku zavrhl.²¹⁰ Výsledkem verdiktu Většiny bylo zrušení existence společného zločinného plánu, a tím také zproštění viny obou odsouzených.

Soudce Fausto Pocar se ve svém odlišném stanovisku konstatoval, že „(...) i kdyby si Většina přála zcela zprostit Gotovinu a Markače viny, člověk by mohl uvažovat nad tím, čeho chtěla Většina dosáhnout tím, že zrušila samotnou existenci JCE, spíše než aby se zabývala Gotovinovým a Markačovým podstatným přispěním k tomuto JCE.“²¹¹

---

²⁰⁷ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, Dissenting Opinion of Judge Carmel Agius, § 14.

²⁰⁸ Ibid., § 18.

²⁰⁹ Ibid., § 20.

²¹⁰ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, § 93 – 95.

²¹¹ Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012, Dissenting Opinion of Judge Fausto Pocar, § 30.

4.6 Reakce na verdikt odvolacího senátu ICTY

Osvobozující verdikt odvolacího senátu ICTY vyneseny nad Ante Gotovinou a Mladenem Markačem pochopitelně vyvolal v Chorvatsku a v Srbsku zcela odlišné reakce. Přestože činností Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii je trestní stíhání jednotlivců na základě individuální trestní odpovědnosti, jím vynesené verdikty jsou v mnoha případech jednotlivými zeměmi, které byly stranami ozbrojeného konfliktu na Balkáně, vnímány jako potvrzení či vyvrácení kolektivní viny toho kterého etnika v závislosti na státní příslušnosti obžalovaného. Nejinak tomu bylo i v případě Ante Gotoviny.

V Chorvatsku byl verdikt přijat jako konečné potvrzení toho, že operace Bouře byla ve shodě s „Prohlášením o vlastenecké válce“ z roku 2000 „spravedlivá a legitimní, obranná a osvobozenecá a nikoli útočná nebo dobyvačná“.²¹² Chorvatský prezident Ivo Josipović prohlásil, že „verdikt potvrzuje vše, čemu v Chorvatsku věříme, a to, že generálové Gotovina a Markač jsou nevinní“.²¹³

Naproti tomu v Srbsku vyvolal verdikt odvolacího senátu ICTY rozhořčení. Srbský místopředseda vlády Rasim Ljajić jej označil za „doklad selektivní spravedlnosti, která je horší než jakákoli nespravedlnost“.²¹⁴ Podle průzkumů veřejného mínění je v Srbsku Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii dlouhodobě vnímán jako protisrbský.²¹⁵ Srbové poukazují na fakt, že nejvíce osob, které byly prokurátorem ICTY obviněny, bylo srbské národnosti. Proto osvobození Chorvatů Ante Gotoviny a Mladena Markače odsouzených v souvislosti s operací Bouře spojenou se zločiny páchanými na Srbech přispělo k umocnění tohoto vnímání.

Janine Natalya Clark připomíná, že odvolací senát přirozeně nelze kritizovat za vydání rozsudku, který se setkal s negativní odezvou v Srbsku a s pozitivním přijetím v Chorvatsku.²¹⁶ Ovšem jak poukázali ve svých odlišných stanoviscích soudci Agius a Pocar, faktem zůstává, že většina odvolacího senátu ICTY v případě *Gotovina*

---

²¹² Banjeglav, „Conflicting Memories, Competing Narratives and Contested Histories in Croatia’s Post-war Commemorative Practices“, 25.

²¹³ Clark, „Courting Controversy: The ICTY’s Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač“, 419 – 420.

²¹⁴ BBC, „Hague war court acquits Croat Generals Gotovina and Markac“, 17. listopadu 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-20352187> (staženo 10. 3. 2013).

²¹⁵ Janine Natalya Clark, „The three Rs: retributive justice, restorative justice, and reconciliation“, *Contemporary Justice Review* 11, č. 4, (2008): 338, <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=35275629&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 12. 12. 2012).

o zproštění viny odsouzených rozhodla způsobem, který byl v rozporu se zakotveným standardem, podle něž mají soudci v odvolacím řízení postupovat.

---

²¹⁶ Clark, „Courting Controversy: The ICTY’s Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač“, 422.

Závěr

Chorvatsko bylo jednou ze stran ozbrojeného konfliktu, který se na Balkáně rozpoutal na počátku devadesátých let 20. století. V roce 1993, tedy v době, kdy tento konflikt stále probíhal, rozhodlo mezinárodní společenství prostřednictvím Rady bezpečnosti OSN o založení Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Tato mezinárodní soudní organizace má mandát vyšetřovat všechny osoby podezřelé ze spáchání závažných porušení mezinárodního humanitárního práva, k nimž došlo na území bývalé Jugoslávie v době od 1. ledna 1991.

Soudní procesy s osobami, vůči nimž vznesl prokurátor ICTY obžalobu, mohou probíhat pouze v přítomnosti obžalovaných. ICTY ovšem nemá k dispozici žádnou policejní jednotku, která by mohla obžalované osoby zadržet. Stěžejním bodem ve vztazích mezi ICTY a státy bývalé Jugoslávie se tak stalo vymáhání zatčení obžalovaných. Vzhledem k tomu, že tyto osoby byly ve svých zemích mnohdy považovány za národní hrdiny, obvinění byla provázena protesty veřejnosti. Nátlak ze strany vnějších aktérů sehrál při dosažení zatčení obžalovaných osob zásadní roli, jak lze vidět na příkladě Chorvatska.

V období vlády Franjo Tuđmana se hlavní hybnou silou, která přiměla chorvatskou vládu vydávat obviněné Chorvaty k trestnímu stíhání do Haagu, staly Spojené státy americké. Ty si i po skončení války uchovaly v Chorvatsku značný vliv, který byl umocněn skutečností, že Chorvatsko se ve druhé polovině devadesátých let jinak nacházelo v mezinárodní izolaci. Spojené státy podmiňovaly poskytnutí finanční pomoci Chorvatsku jeho spoluprací s ICTY. Ta byla rovněž podmínkou pro podporu vstupu Chorvatska do rozličných mezinárodních organizací ze strany USA. Styky s Evropskou unií Chorvatsko v 90. letech nenavázalo kvůli odmítavému přístupu prezidenta Tuđmana. V tomto období tak Evropská unie nebyla v pozici, ze které by mohla vyvinout na Chorvatsko nátlak, aby s ICTY spolupracovalo.

Situace se změnila v roce 2000, kdy v Chorvatsku došlo k zásadní změně na vnitropolitické scéně země. Po deseti letech byla ve volbách poražena strana Chorvatské demokratické společenství a k moci se dostala šestičlenná koalice v čele se Stranou demokratických změn. Strategickým zahraničněpolitickým cílem nové chorvatské vlády se stalo začlenění do Evropské unie. V této fázi státy Evropské unie přijaly plnou spolupráci Chorvatska s ICTY jako podmínku vstupu Chorvatska do EU. Vláda Ivici Račana ovšem musela lavírovat mezi snahou zachovat si díky spolupráci s ICTY přízeň

mezinárodního společenství a udržet si své pozice na domácí scéně. V době Račanovy vlády byla vydána obvinění vůči dvěma vysoce postaveným Chorvatům, Ante Gotovinovi a Janko Bobetkovi. Račanovo prohlášení vydat Ante Gotovinu k trestnímu stíhání v roce 2001 vyústilo v roztržku v rámci vládní koalice, když na protest proti tomuto rozhodnutí rezignovali na ministerské posty zástupci nejsilnější partnerské koaliční strany. Ani jeden z obžalovaných nakonec nebyl za Račanovy vlády do Haagu vydán. Gotovina se odmítl vzdát a dříve než mohl být zadržen, se skryl. Janko Bobetko v roce 2003 zemřel a před ICTY tak nikdy nestanul.

V následujícím období vlády HDZ v čele s premiérem Ivo Sanaderem dominovala vztahům Chorvatska s ICTY jediná otázka, a tou bylo zadržení Ante Gotoviny, který po roce 2004 jako jediný Chorvat obviněný tímto tribunálem zůstal na svobodě. V této fázi se projevil výrazný vliv Evropské unie na spolupráci Chorvatska a ICTY, která učinila zatčení Ante Gotoviny podmínkou zahájení přístupových rozhovorů s EU. Teprve v situaci, kdy prokurátorka ICTY Carla Del Ponte v říjnu 2005 potvrdila, že chorvatská vláda aktivně usiluje o jeho zatčení, mohla přístupová vyjednávání mezi Chorvatskem a Evropskou unií začít.

Ante Gotovina, který byl nakonec v roce 2005 zadržen, se stal nejvýše postaveným Chorvatem trestně stíhaným Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Bývalý chorvatský prezident Franjo Tuđman, stejně jako bývalý ministr obrany Gojko Šušak zemřeli dříve, než vůči nim mohlo být vzneseno ze strany ICTY obvinění. Někdejší náčelník generálního štábu chorvatské armády Janko Bobetko byl sice prokurátorem ICTY obžalován, před zahájením soudního procesu však zemřel. Případ Ante Gotoviny byl unikátní zejména proto, že tento bývalý chorvatský generál byl obviněn ze spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů v souvislosti s vojenskou operací Bouře provedenou v srpnu 1995. Tato vojenská operace pro Chorvatsko představuje jeden z významných momentů jeho novodobé historie jakožto nezávislého státu. Operace Bouře totiž ukončila ozbrojený konflikt probíhající na území Chorvatska od roku 1991 a umožnila Chorvatsku obnovit územní integritu země. Zároveň však v jejím průběhu došlo ke spáchání zločinů vůči srbskému obyvatelstvu žijícímu v Chorvatsku, následkem čehož na 200 tisíc Srbů z Chorvatska uprchlo. V obvinění, které bylo vůči Ante Gotovinovi vzneseno, byl odchod Srbů z Chorvatska označen nikoliv za důsledek vojenské operace, ale za úmyslný záměr nejvyšších politických a vojenských představitelů Chorvatska.

Předmětem čtvrté kapitoly je právní analýza případu Ante Gotoviny, která dokládá, že případ nebyl význačný pouze pro Chorvatsko z hlediska jeho snah začlenit se do mezinárodních organizací. Soudní proces s tímto bývalým chorvatským generálem u ICTY se ukázal být v historii Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii zcela bezprecedentním z procedurálního hlediska, a to z důvodu nestandardního postupu soudců odvolacího senátu ICTY v odvolacím řízení. Ante Gotovina, který byl v první instanci jednomyslným rozhodnutím tří soudců odsouzen za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny, byl v odvolacím řízení rozhodnutím tří z pěti soudců odvolacího senátu zproštěn viny. Soudci odvolacího senátu ICTY se zaměřili pouze na jeden aspekt, který vedl k odsouzení obžalovaného, a neposuzovali skutečnosti daného případu v jejich vzájemné souvislosti. Výsledkem bylo zrušení existence společného zločinného podniku s cílem vyhnat srbské obyvatelstvo z Chorvatska během operace Bouře a po jejím skončení. Tento rozsudek, jak vyplývá z reakcí Srbů a Chorvatů na něj, negativně ovlivnil vztahy mezi těmito dvěma zeměmi. Důsledky tohoto rozhodnutí přitom mohou být širší. Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii má do roku 2016 rozhodnout ještě v případě dvaceti pěti obžalovaných. Soudci přitom při svém rozhodování berou v potaz i rozhodnutí v předešlých případech. Postup soudců v případě *Gotovina* tak může ovlivnit rozhodnutí v některém z dosud nevyřešených případů.

Summary

The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia was established by the UN Security Council in 1993 at a time when the armed conflict in the Balkans was still taking place. Its mandate is to prosecute persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed during the armed conflict. Croatia was one of the parties to the conflict and twenty nine Croatians were indicted by the ICTY Prosecutor in the years 1995 to 2004.

One of the main obstacles to the functioning of the ICTY proved to be the arrests of the indicted persons. In order for the trial at the ICTY to begin, the indictee has to be transferred to the ICTY. The Tribunal however does not have a police force of its own that could secure the arrests. It is dependent on the countries to arrest the indicted persons. In the period of 1995 to 2005, Croatian governments proved unwilling to arrest indicted Croatian citizens, many of whom were considered to be national heroes in Croatia. Pressure from external actors turned out to be crucial in this regard.

During the second half of the 1990s, it was mainly the United States who exerted pressure on Croatia that resulted in the arrest and transfer of indicted Croats. The European Union at that time did not have influence in Croatia. It was largely due to the fact that Croatia did not seek membership in the EU in the 1990s and there were no established relations between Croatia and the EU.

Successive Croatian governments in the 2000s declared their willingness to cooperate with the ICTY. One of the main strategic goals for Croatia after 2000 became the acquisition of EU membership. The EU accepted several conditions that Croatia had to fulfill before the accession negotiations could begin. One of them was Croatia's full cooperation with the ICTY, which meant arresting indicted Croatians.

Ante Gotovina became the main obstacle for Croatia in its effort to achieve membership in the EU. Gotovina was indicted in 2001 for crimes committed during Operation Storm, a military operation which was carried out in August 1995 and which ended the armed conflict in Croatia. The Operation resulted in the departure of some 200 thousand Croatian Serbs from the Krajina region in Croatia. Ante Gotovina was accused of crimes against humanity and war crimes which he allegedly committed in connection with Operation Storm as a member of a joint criminal enterprise. He was found guilty by a Trials Chamber of the ICTY in 2011 and sentenced to 24 years of imprisonment. However a year later, he was acquitted of all charges in a judgment of an

Appeals Chamber of the ICTY. The judgment was flawed and incomplete and highly criticised by two of the Appeals Chamber Judges in their dissenting opinions annexed to the judgment because it was in violation of the standard of review established by the ICTY.

Použitá literatura

Primární zdroje

Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, September 2009,
http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_en.pdf (staženo 20. 2. 2013).

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, *Rules of Procedure and Evidence*, The Hague, 22 May 2013,
http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Rules_procedure_evidence/IT032Rev49_en.pdf (staženo 20. 6. 2013).

United Nations, *Security Council, Resolution No. 808*, 22 February 1993
http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_808_1993_en.pdf (staženo 15. 3. 2013).

United Nations, *Security Council, Resolution No. 1503*, 28 August 2003
http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_1503_2003_en.pdf (staženo 20. 3. 2013).

United Nations, *Security Council, Resolution No. 1534*, 26 March 2004 <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/286/29/PDF/N0428629.pdf?OpenElement> (staženo 15. 5. 2013).

Assessment and report of Judge Theodor Meron, President of the International Tribunal for the Former Yugoslavia, provided to the Security Council pursuant to paragraph 6 of Security Council resolution 1534 (2004), and covering the period from 16 November 2012 to 23 May 2013, 23 May 2013,
http://www.icty.org/x/file/About/Reports%20and%20Publications/CompletionStrategy/completion_strategy_23may2013_en.pdf (10. 6. 2013).

Amended Joinder Indictment, Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-PT, 17 May 2007,
<http://www.icty.org/x/cases/gotovina/ind/en/got-amdjoind070517e.pdf> (staženo 12. 2. 2013).

Prosecutor v. Ante Gotovina, Ivan Čermak, Mladen Markač, Case No IT-06-90-T, Judgment, 15 April 2011,
http://www.icty.org/x/cases/gotovina/tjug/en/110415_judgement_vol1.pdf (staženo 19. 12. 2012).

Prosecutor v. Ante Gotovina, Mladen Markač, Case No. IT-06-90-A, Appeal Judgment, 16 November 2012,
http://www.icty.org/x/cases/gotovina/acjug/en/121116_judgement.pdf (staženo 20. 12. 2012).

Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-A, Judgment, 15 July 1999,
<http://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf> (staženo 12. 5. 2013).

Prosecutor v. Ramush Haradinaj, Idriz Balaj, Lahi Brahimaj, Case No. IT-04-84-A, Appeal Judgment, 19 July 2010,
<http://www.icty.org/x/cases/haradinaj/acjug/en/100721.pdf> (staženo 10. 3. 2013).

Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, 8. prosince 1948,
<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-genocida.pdf> (staženo 20. 3. 2013).

Sbírka mezinárodních smluv č. 84/2009, Římský statut Mezinárodního trestního soudu.

Human Rights Watch, „Croatia: Impunity for Abuses Committed During “Operation Storm“ and the Denial of the Right of Refugees to Return to the Krajina“, August 1996,
<http://www.hrw.org/reports/1996/Croatia.htm> (staženo 10. 3. 2013).

Oficiální webová stránka Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii,
www.icty.org.

Sekundární literatura

Allcock, John B. „The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.“ In *Confronting the Yugoslav Controversies: a scholars' initiative*, eds. Charles Ingrao a Thomas Emmert. West Lafayette: Purdue University Press, 2009.

Banjeglav, Tamara. „Conflicting Memories, Competing Narratives and Contested Histories in Croatia's Post-war Commemorative Practices.“ *Politička Misao: Croatian Political Science Review* 49, č. 5 (2012),
<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=9&hid=15> (staženo 20. 6. 2013).

Banjeglav, Tamara. „Dealing with the Past in Post-War Croatia: Perceptions, Problems and Perspectives.“ In *Transitional Justice and Civil Society in the Balkans*, eds. Olivera Simić a Zala Volčič. New York: Springer, 2013.

Bassiouni, Mahmoud Cherif. *Crimes Against Humanity in International Criminal Law*. The Hague/London/Boston: Kluwer Law International, 1999.

Bassiouni, Mahmoud Cherif. „Justice and Peace: The Importance of Choosing Accountability over Realpolitik.“ *Case Western Reserve Journal of International Law* 35, č. 2 (2003),
<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=6f7b01b8-5a7b-4303-a710-3baa53e5547b%40sessionmgr10&vid=5&hid=7> (staženo 23. 5. 2013).

Batt, Judy a Jelena Obradovic-Wochnik. *War crimes, conditionality and EU integration in the Western Balkans*. Paris: EU Institute of Security Studies, 2009.

BBC, „Hague war court acquits Croat Generals Gotovina and Markac“, 17. listopadu 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-20352187> (staženo 10. 3. 2013).

Bigi, Giulia. „Joint Criminal Enterprise in the Jurisprudence of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the Prosecution of Senior Political and Military Leaders: The Krajišnik Case.“ *Max Planck Yearbook of United Nations Law* 14 (2010), http://www.mpil.de/files/pdf3/mpunyb_02_big_i_14.pdf (staženo 1. 6. 2013).

Bílková, Veronika a Marek Jukl. *Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky*. Praha: Český červený kříž, 2009.

Bjelajac, Mile a Ozren Žunec. „The War in Croatia, 1991 – 1995.“ In *Confronting the Yugoslav Controversies: a scholars' initiative*, eds. Charles Ingrao a Thomas Emmert. West Lafayette: Purdue University Press, 2009.

Blitz, Brad K. „Democratic Development, Judicial Reform and the Serbian Question in Croatia.“ *Human Rights Review* 9, č. 1 (2008), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=26&hid=15> (staženo 4. 7. 2013).

Cassese, Antonio. „The Proper Limits of Individual Responsibility under the Doctrine of Joint Criminal Enterprise.“ *Journal of International Criminal Justice* 5 (2007), <http://jicj.oxfordjournals.org.ezproxy.is.cuni.cz/content/5/1/109.full.pdf+html?maxtoshow=&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=the+proper+limits&searchid=1&FIRSTINDEX=0&resourcetype=HWCIT> (staženo 22. 3. 2013).

Clark, Janine Natalya. „Courting Controversy: The ICTY's Acquittal of Croatian Generals Gotovina and Markač.“ *Journal of International Criminal Justice* 11 (2013), <http://jicj.oxfordjournals.org.ezproxy.is.cuni.cz/content/11/2/399.full.pdf+html?maxtoshow=&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=janine+natalya+clark&searchid=1&FIRSTINDEX=0&resourcetype=HWCIT> (staženo 20. 6. 2013).

Clark, Janine Natalya. „The three Rs: retributive justice, restorative justice, and reconciliation.“ *Contemporary Justice Review* 11, č. 4, (2008), <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=35275629&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 12. 12. 2012).

Clark, Janine Natalya. „International War Crimes Tribunals and the Challenge of Outreach.“ *International Criminal Law Review* 9, č. 1 (2009), <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=36821021&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 20. 12. 2012).

Čepelka Čestmír a Šturma Pavel. *Mezinárodní právo veřejné*. Praha: C. H. Beck, 2008.

Danner, Allison Marston a Jenny S. Martinez. „Guilty Associations: Joint Criminal Enterprise, Command Responsibility, and the Development of International Criminal Law.“ *California Law Review* 93, č. 75 (2005), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0659fc60-10f6-43e1-bbb9-8813674042f9%40sessionmgr114&vid=6&hid=16> (staženo 2. 2. 2013).

Dérens, Jean-Arnault, „TPI: le général croate fugitif Ante Gotovina est un citoyen français“. *Le Monde Diplomatique*, 1. března 2005, <http://www.monde-diplomatique.fr/dossiers/gotovina/> (staženo 16. 5. 2013).

Fisher, Sharon. *Political Change in Post-Communist Slovakia and Croatia: From Nationalist to Europeanist*. New York: Palgrave Macmillan, 2006.

Fuchs, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany, 2007.

Gallagher, Tom. *The Balkans After the Cold War: from Tyranny to Tragedy*. London: Routledge, 2003.

Haan, Verena. „The Development of the Concept of Joint Criminal Enterprise at the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.“ *International Criminal Law Review* 5, č. 2 (2005), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b8dc6d5c-b372-4282-9f01-5b60c252c576%40sessionmgr110&vid=8&hid=107> (staženo 20. 1. 2013).

Jović, Dejan. „Croatia and the European Union: a long delayed journey.“ *Journal of Southern Europe & the Balkans* 8, č. 1 (2006), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=21&hid=15> (staženo 2. 5. 2013).

Klemenčič, Matjaž. „The International Community and the FRY/Belligerents, 1989 – 1997.“ In *Confronting the Yugoslav Controversies: a scholars' initiative*, eds. Charles Ingrao a Thomas Emmert. West Lafayette: Purdue University Press, 2009.

Lamont, Christopher K. „Defiance or Strategic Compliance? The Post-Tuđman Croatian Democratic Union and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.“ *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=14&hid=15> (staženo 1. 3. 2013).

Lamont, Christopher K. *International Criminal Justice and the Politics of Compliance*. Farnham, Surrey: Ashgate Publishing Group, 2010.

Lamont, Christopher K., *State Compliance with the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia Article 29 (d) and (e) Obligations: A Comparative Exploration of Croatia and Serbia*, Research Paper No. 116, *Research Institute for European and American Studies*, (2007).

Magaš, Branka. *Croatia through history: the making of a European state*. London: Saqi Books, 2007.

McCormack Timothy a Avril McDonald. *Yearbook of International Humanitarian Law – 2003*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2006.

Meernik, James. „The Evolving Application of International Law: Insights from the Appeals Chamber of the Ad Hoc International Tribunals.“ *International Criminal Law Review* 7, č. 1 (2007),
<http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=a9h&AN=25621890&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 12. 12. 2012).

Ondřej Jan a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: C. H. Beck, 2010.

Ozan, Erözden. „Croatia &/v. ICTY: A Difficult Year of Co-operation“, Central European University web, <http://web.ceu.hu/cps/bluebird/pap/erozden1.pdf> (staženo 28. 6. 2013).

Pavlaković, Vjeran. „Croatia, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, and General Gotovina as a Political Symbol.“ *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010),
<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=24&hid=15> (staženo 23. 1. 2013).

Peskin, Victor. *International Justice in Rwanda and the Balkans: Virtual Trials and the Struggle for State Cooperation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Peskin, Victor. „Beyond Victor’s Justice? The Challenges of prosecuting the Winners at the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia and Rwanda.“ *Journal of Human Rights* 4 (2005),
<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=11&hid=15> (staženo 20. 4. 2013).

Peskin, Victor a Mieczyslaw P. Boduszynski. „International Justice and Domestic Politics: Post-Tudjman Croatia and the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.“ *Europe-Asia Studies* 55, č. 7 (2003),
<http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=16&hid=15> (staženo 1. 2. 2013).

Rangelov, Ivan. „EU Conditionality and Transitional Justice in the Former Yugoslavia“ *Croatian Yearbook of European Law and Policy* 2, (2006).

Rychlík, Jan a Milan Perencević. *Dějiny Chorvatska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007.

- Tanner, Marcus. *Croatia: a nation forged in war*. New Haven: Yale University Press, 1997.
- Trbovich, Ana S. *A Legal Geography of Yugoslavia's Disintegration*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Shraga, Daphna a Ralph Zacklin. „The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.“ *European Journal of International Law* 5, č. 1 (1994), <http://www.ejil.org/pdfs/5/1/1248.pdf> (staženo 10. 6. 2013).
- Schabas, William A. *The UN International Criminal Tribunals: The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Simons, Marlise. „Serbia Arrests Its Last Fugitive Accused of War Crimes“, *New York Times*, 20. července 2011, http://www.nytimes.com/2011/07/21/world/europe/21goranhadzic.html?_r=0 (staženo 10. 6. 2013).
- Sloan, James. „Breaching International Law to Ensure its Enforcement: The Reliance of ICTY on Illegal Capture.“ In *Yearbook of International Humanitarian Law - 2003*, eds. Timothy McCormack a Avril McDonald. Hague: T. M. C Asser Press, 2006.
- Stokes, Gale. „Independence and the Fate of Minorities, 1991 – 1992.“ In *Confronting the Yugoslav Controversies: a scholars' initiative*, eds. Charles Ingrao a Thomas Emmert. West Lafayette: Purdue University Press, 2009.
- Subotić, Jelena. „Europe Is a State of Mind: Identity and Europeanization in the Balkans.“ *International Studies Quarterly* 55, (2011), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2e984d6e-b7c7-4981-a5d1-30fd2b631d6a%40sessionmgr13&vid=7&hid=15> (staženo 28. 6. 2013).
- Šesták Miroslav et al. *Dějiny jihoslovanských zemí*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998.
- Šturma, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002.
- Šturma, Pavel a Jan Ondřej. *Mezinárodní humanitární právo – 60. výročí Ženevských úmluv z roku 1949*. Praha: Karolinum, 2010.
- Šturma, Pavel. *Konkurující jurisdikce mezinárodních rozhodovacích orgánů*, Zkrácená verze závěrečné studie k výzkumnému projektu MZV ČR č. 1/2007 „Konkurující jurisdikce mezinárodních rozhodovacích orgánů“.
- Válek, Petr. *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*. Praha: C. H. Beck, 2009.

Zambelli, Nataša. „A Journey Westward: A Poststructuralist Analysis of Croatia's Identity and the Problem of Cooperation with the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia.“ *Europe-Asia Studies* 62, č. 10 (2010), <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b8dc6d5c-b372-4282-9f01-5b60c252c576%40sessionmgr110&vid=7&hid=107> (staženo 1. 6. 2013).